

Година XXI — Број 399
Субота, 22 август 1959

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

КАД БИХ СЕ САМО БОЈЕ РАЗУМЕВАЛА У ОВЕ ПОЛУГЕ... ОДВОЗИЛА БИХ ФЛАША ОД ПЛАМЕНЕ ПТИЦЕ... А ЊЕГОВУ ДРАГАНУ ОСТАВИЛА У ПТИЦИМ КАНЦАМА!

ЈЕДАН КОНТРА ЗРАК ОД ГУРНОУ ЈЕ ПТИЦУ НАТРАГ, А ФЛАШ И ДЕЈА ПАЛИ СУ НА ТЕРАСУ...

СПАСЕНИ СУ! ОБОЈЕ! АЛИ, ЗАЖАЛИХЕ ТО ОНА!

ТОЛИКО САМ НЕСПРЕТНА У УПРАВЉАЊУ ОВИМ МАШИНАМА, ДА САМ СЕ ПОБОЈАЛА ДА ВАС НИКАД НЕЋУ СПАСИТИ ОД ПТИЦЕ!

ОПРОСТИ ШТО САМ ПОКУШАЛА ДА ТЕ ОДВОЗИМ ОД ТВОЈЕ ДРАГАНЕ! МОЖЕ ЈЕДИНО ИЗВИЊЕЊЕ ЈЕ ДА...

...ТЕ БОЛИМ!

ОВО ЈЕ ИЗВЕЛА НА ПРЕПАД! ТО ЛУКАВО СТВОРЉЕ!

ОН УЗМИХЕ ПРЕД МНОМ... ОХ, ОН ИМА ДОВОЛНО УКУСА ДА НЕ ПОДЛЕГНЕ БЕДНОЈ ОВАКВОЈ ЖЕНИ!

ОВАЈ КАМЕН ЈЕ РЕТКОСТ... КАО И ВАША УЗАЈАМНА ЛУБАВ! УЗМИ ЈЕ ЧОВЕЧЕ СА ЗЕМЉЕ, КАО ЗНАК ДА СТЕ МИ ОПРОСТИЛИ СВЕ ОНО ШТО САМ УЧИНИЛА!

ТО ЈЕ ПЛЕМЕНИТО ОД ТЕБЕ, ЦИРЦЕА!

БАШ САМ НЕСПРЕТНА, ИСПУСТИЛА САМ БРОШ!

ЈА ЋУ ГА ПОДИЊИ, ЦИРЦЕА!

ЕВО, ЦИРЦЕА... БРОШ... КОЈИ СИ... ИСПУСТИЛА...

ФЛАШ СЕ ПО-НАША ЧУДНО!

ФЛАШЕ...!

ОНА МАЛА ГЛУПАЦИА И НЕ СЛУТИ ДА САМ ЈА ЈА ХИПНОТИСАЛА ДОК ТЕ БУДИО У БРОШ!

ДРАГИ, ШТА СЕ ТО С ТОБОМ ДОГОДИЛО?

ЦИРЦЕА... КО ЈЕ ОВА ДЕВОЈКА? НИКАД ЈЕ У ЖИВОТУ НИСАМ ВИДЕО!

НАСТАВИТЕ СЕ

У овом броју:

- ВИЛА САМ „СЛЕПА“
- ЕТИОПИЈА ЗЕМЉА ПРЕВРАЖАЈА
- ЛИЦА ИХ НИСУ ИЗДАЛА

СТРИПОВИ:

Бијела о цару Салтанат,
Паја, Мили, Вим и Вум,
Флаш Гордон, Прича о
Чулаку, Пелес трава,
Хидри и Сима Зима.

СУПЕРНОВА

Године 1054 астрономи су приметили звезду чији је сјај био толико јак да се видела и преко дана. Међутим оно што су они тада угледали била је једна од најређих и

најстрашнијих природних појава — настала од ерупције звезде. Светлост је имала снагу као сто милиона сунца, а последица је била развијање гаса који се ширио брзином од 112 милиона километара на дан.

32 УЈЕДА ОТРОВНИЦА

Американец Вилијам Хаст који се у медицинске сврхе бави сакупљањем отрова змија отровница доживео је 32 уједа и то најопаснијих „у-

бица“. Хаст је постао имун против последица уједа јер је самом себи давао инјекције веома малих доза отрова кобре. Лекари кажу да је крв Вилијема Хаста веома добра као серум, и он је радо даје кад затреба.

НИЈАГАРИНИ ВОДОПАДИ СЕ »ЗАТВАРАЈУ«

Нијагарини водопади се делимично „затварају“ касно у ноћ и зими када има мало постилаца. То се постиже на тај начин што се вода из Нијагаре одводи од водопада у правцу хидроцентрала.

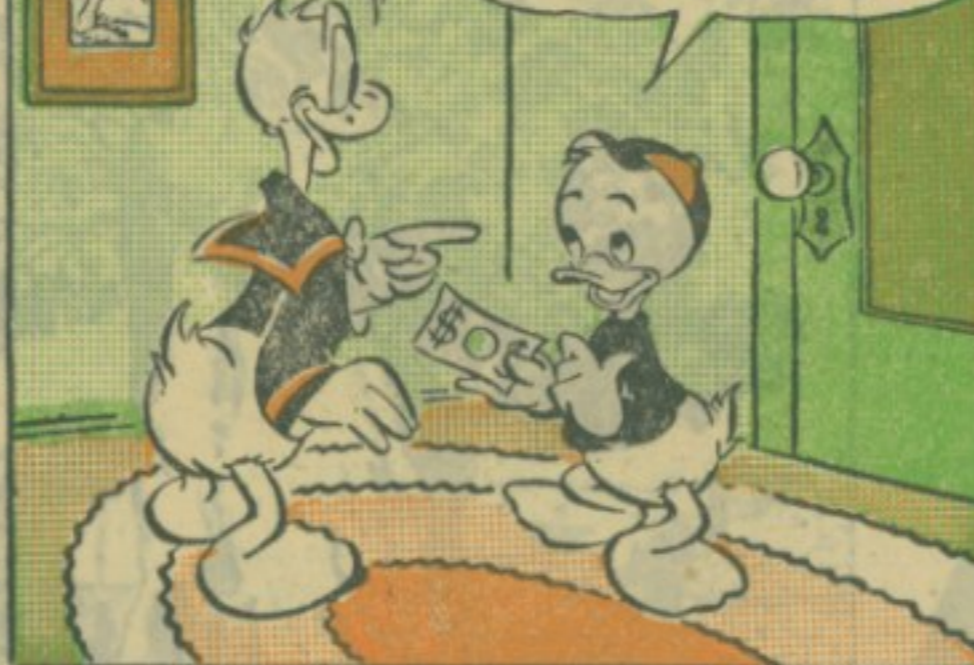
10 МИЛИЈАРДИ ЈАЈА ЈЕДНЕ ОСТРИГЕ

Постоји једна врста острига која се често налази дуж америчке пацифичке обале. Године једна таква острига излеже око десет милијарди јаја и када би се из свих њих развиле нове остриге и живеље свој просечан век, потомци би у току пет генерација претстављали масу која би бројала као осам светова.

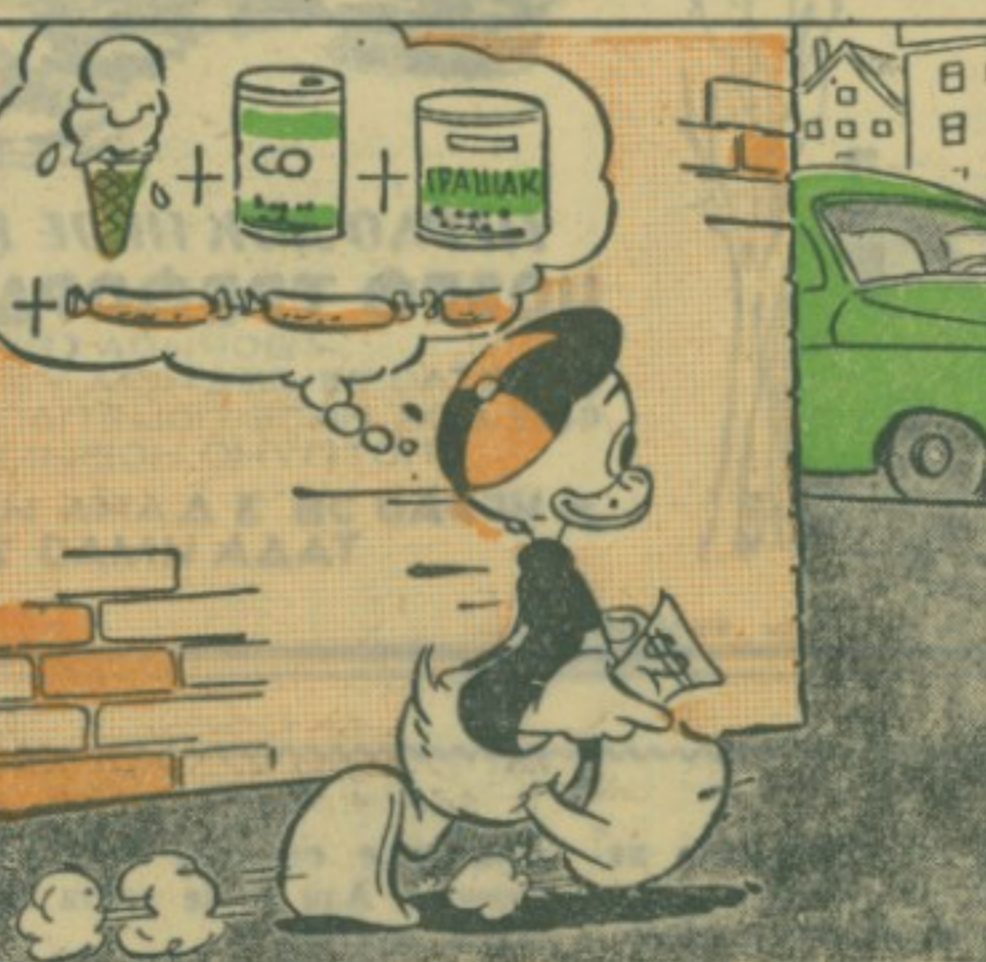
ПАЈА ПАТАК

МОЖДА БИ БИЛО БОЉЕ ДА ТИ НАПИШЕМ!

ЈЕСИ Л' СИГУРНО ЗАПАМТИО? АХА! КРОМПИР, СО, ГРАШАК И ВИРШЛЕ!

ОД КРОМПИРА — КАУЧУК

Стручњацима једне пекишке фабрике синтетичких средстава — како пише кинеска штампа — пошло је за руком да добију каучук од кромпира. Да би се произвела једна тона каучука потребно је 30 тона кромпира.

МОДЕРНА АНТИКА

Неки амерички грађевинар из Пенсилваније саградио је неколико вила у старогрчком стилу. У свакој се налази купатило са каменим клупама, поред мермерних стубова и зидова украшених мозанком. Само, неке ствари у овим вилама нису у складу са антиком: електрични уређаји, грамофон, телевизор и телефон. Пошто савремени Американец не може да замисли свој конфор без ових ствари грађевинар их је уклопио у „антику“.

Нова верзија »Сна летње ноћи«

Студенти из Тексаса за своје лондонске колеге извели су нову верзију Шекспировог „Сна летње ноћи“. Уместо у Атини радња се одиграва на америчком ранчу 1880 године. Због тога су извођачи античку одећу заменили каубојским оделом и пиштољима, док су жене биле обучене као Индијанке. Поред класичних Шекспирових стихова гледаоци су сазнали и праве каубојске песме.

двајкада су људи ценли мермер. Грубим оруђем су ломили неправилне комаде овог лепог и драгоценог камена и носили га некада и по стотине километара да би га уградиле у зидове или степенике својих кућа.

Данас се користе много савременији методи за вађење мермера. Створене су нарочите машине које се покрећу по дну каменолома на глатким покретним шинама.

Док се једна таква машина лагано креће тамо-амо јаке пневматичне бушилице забављају се у мермер правећи дуге, праве и дубоке канале. Када се на тај начин блок опсече са свих страна радници буше рупе на 15 сантиметара једну од друге тамо где желе да блок одвоје од основе. Нарочитим длетима тада се буши даље све док се огроман блок потпуно не одвоји.

КАКО СЕ ДОБИЈА МЕРМЕР

Велике дизалице износе блок напоље и мермер се онда упућује у радионице где се сече помоћу тестере са 125 ди-

мермер као да је то обично парче дрвета.

Блокови се затим преносе у другу машину са дугим и оштрим челичним тестерама које секу мермер вертикално у велик број плоча. Ове тестере немају зубаца али се за све време преко њих прелива вода са песком помоћу кога, трењем, оне успевају да ва-секу мермер по два и по сантиметара на сат.

Плоча се после полаже на један округло сто од метала који се врло брзо окреће, и ту, уз помоћ воде и песка, који се налази између мермера и металне подлоге, добија жељену дебљину.

Електричне машине га затим слачају од чега добија сјај и лепоту којој се дивимо.

јамантских зубаца — у дуге узане блокове глатких страна. Тестера достиже брзину од 600 окретаја у минути и сече

Ripley's — **ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!**

ПЛАВЕ ЖЕНЕ МАРОКА
ДЕВОЈКЕ ИЗ ПЛЕМЕНА АИТ ОУГА НОСЕ ОДЕРУ ОБОЈЕНУ НАРОЧИТОМ ПЛАВОМ БОЈОМ ОД КОЈЕ ИМ СЕ ЗА ЧИТАВ ЖИВОТ КОЖА НА ТЕЛУ ОБОЈИ ТАМНОПЛАВО

ДРВО ЗАТВОР
НА ОСТРВУ ЗАНТЕ, У ГРИКОЈ ВЕЛИКО ШУПЉЕ СТАВЛО ПЛАТANA, КОЈЕ ИМА У ОБИМУ 16 МЕТARA, ВЕК 30 ГОДИНА СЛУЖИ КАО ОСТРВСКИ ЗАТВОР

ПЕГЛА ОД ДРВЕТА
КОЈУ ЈЕ У 19 ВЕКУ НЕКИ МЛАДИ НОРВЕЖАНИН ИЗРЕЗВАРИО КАО ПОКЛОН СВОЈОЈ БУДУЋОЈ НЕВЕСТИ ЗА ЦИГЛО ЈЕДНО ВЕЧЕ КАД ЈЕ КОД НЕ БИО У ПОСЕТИ

ИГРАО ДОК НИЈЕ ПОЦЕПАО ЦИПЕЛЕ
ЏОЗЕФ ТРЕФОРД ИЗ ХЕДИНГТОН КВОРИДА (ЕНГЛЕСКА) ОКРЕТАО СЕ ЈЕДНОМ У СТАРОЈ ИГРИ МОРЕСКИ СВЕ ДОК НИЈЕ ПОЦЕПАО ЂОНОВЕ НА СВОЈИМ ПОТПУНО НОВИМ ЦИПЕЛАМА — ИГРАО ЈЕ 3 ДАНА И 3 НОКИ ИАКО ЈЕ ТАДА ИМАО 78 ГОДИНА

КУЋА НА ПОСЕДУ ФЕРБАНКС
У ДЕДХЕМУ (САД) СAGPAPЕНА ЈЕ 1636 ГОДИНЕ И ОТАД — ПУНЕ 323 ГОДИНЕ — У ЊОЈ ЖИВИ ИСТА ПОРОДИЦА

ЛИШКЕ БИБЕ-РОВОГ ДРВЕТА „ЕКАЧЕ“ КАО ДА ЈЕ ЖИВО

© 1958, King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

УЈЕД ЗОЉЕ, ПЧЕЛЕ И БУМБАРА

Једног дана неки планинар је нашао на зољино гнездо. Без икакве потребе граничком је превукао преко оснињака. Само што је то учинио, излетеле су зоље и он је осетио три уједа и јак бол. Потрчао је према оближњем потоку и замочио руку у хладну воду. Пошто је осетио нелагодност, викину је свог друга али док је овај стигао планинар се већ оневестио. Срце му је ударило јако, на кожи су се појавили црвени печати, нарочито на леђима и раменима, лице му је поцрвенело и једно око напекло. Срећом, ту се нашао и лекар који је болеснику дао инјекцију адреналина и једног препарата на бази кортизона. Није био прошао ни један минут и планинар се осетио много боље. Болнови су умињали и печати изbledели. После пола сата болесник се осећао добро и запитан је лекара шта се то с њим догодило.

Опаснији од уједа змије отровнице.

Алергија

Донедавно се сматрало да ујед инсеката не може за човека да буде опасан, још мање смртоносан, изузев ако би се отров убризгао непосредно у вену. Али, специјалисти који проучавају алергију имају сада супротно мишљење. Истина је да огромна већина људи подноси ујед пчеле или осе без тежих последица, али се не сме прећи преко чињенице да је он за појединце опасан.

Како је могућно да ујед малог инсекта — осе, пчеле или

објасни. Због тога је пре више година основана нова медицинска грана која испитује

БУМБАР

искључиво алергична обољења.

Засада се о алергији према отрову инсеката зна толико, да се јавља још у детињству или у младости, а касније се сваки новим уједом само појачава. Од овога су више угрожени одрасли, а двапут више мушкарци него жене. Неки мисле да се то догађа зато што се мушкарци више баве спортом и што су више од жена запослени ван куће.

Преосетљивост на отров инсеката не траје целог живота. Тачно трајање није установљено, али неки лекари верују да износи више година.

Шта треба да се ради?

Против опасних уједа инсеката постоје два начина за савим успешну одбрану организма. Један су инјекције адреналина, затим антихистамински лекови и средства која су начињена на бази кортизона. Ако је ујед настао од пчеле, њена маљавна жаока може да остане у рани, и тада је треба извући помоћу иглице или врх усвијан на пламену. Ако је жаока ушла сувише дубоко, онда је боље да малу операцију изврши лекар.

ПЧЕЛА

бумбара може да буде судбоносан за велико и снажно биће као што је човек? Наш организам може да доживи значајан потрес ако се у њега унесе извесна страна супстанција без обзира о којој количини је реч. Ову појаву називамо алергијом.

Кијање је најчешћа одбрана организма од страних тела која му не пријају и, као што знамо, у таквим приликама не долази до озбиљнијих последица. Главобоља је такође алергична појава. Међутим, има последица које су врло непријатне а могу да буду и смртоносне. Зашто једна здрава особа тешко оболи услед уједа пчеле или осе, медицина још није у стању да потпуно

Особе које су већ имале непријатности са уједом инсеката добро ће учинити да носе пакетић за хитну помоћ кад год одлазе у природу где има њихових непријатеља.

Други начин заштите од отрова инсеката је да се унапред прими читав низ инјекција које стварају пуну отпорност. Али то је доста скуп начин заштите.

Пчеле, бумбари, стршљени и осе живе на Земљи више милиона година. Да њих нема наша природа не би била толико богата. Они, као што знамо, преносе полен са цвет

на цвет и уништавају штетне инсекте. Мирна коегзистенција између њих и људи сасвим је могућна, али под једним условом: да човек никад не заборави шта га чека ако се покаже немаран према њиховом уједу.

ЧЕТВОРОНОГИ ШЕРЛОК ХОЛМС

Аустријско-швајцарска граница. Из воза који је тек стигао из Аустрије излазе, између осталих путника, две жене: једна девојка и њена пратиља, жена у годинама. У једном тренутку девојка се сагла да би помилвала умиљато псе, једног кокер-спанијела, који јој се мувао око ногу. Тада се један од парника обратио њеној пратиљи: — Молим вас, отворите ташну, — рекао јој је учтиво, али одлучно. — Носите кафу, зар не?

Девојка је посматрала како се подижути чупави репни маљог пса који је очигледно пратио парника, арти лево-десно. Поверовала је да он тиме изражава задовољство што га је помазала и почешала ња ушњу. А како је и могла да зна да је „Сента“, тако се зове овај четвороноги Шерлок Холмс на аустријско-швајцарској граници, давала тиме знак свом униформисаном господару. Пошто у ташни није нашао ни једно једино зрно кафе, парник се прекорно обратио псу:

— Заста претерујеш, Сента. Даме су само пиле кафу, а то се царине не тиче. Знате, окрену се он затим збуњеним женама — Сента је наш „откривач кафе“. Сента од Ајхенхова, како се наш најмлађи цариник зове пуним именом, има тако осетљив нос да јој не може промаћи ни селена, непржена кафа у зрну. Сента ће, такође, са сигурношћу открити и чај у сваком кофери, сваком аутомобилу, чак и

кад је најбрижљивије запакован. Али, у последње време она је постала претерано ревносна: неколико пута се већ догодило да је „проказала“ невинне људе који су непосредно пред прелазак преко границе пошљи у вагон-ресторану јаку црну кафу.

Девојка и њена тетка заиста су на аустријској територији пиле кафу. И кад се девојка сагла да помилује Сенту, ова је осетила мирис кафе који је избијао из девојчињих уста. И одмах је „завонила“ на узбу-

зано на отвореном простору, тако да га је лако могла наћи. Касније, она је, по мирису, налазила кафу и кад би је цариници добро сакрили. Још и данас њен господар носи ту и праћку у свом џепу. Чим Сента на његову заповест: „Тражи“ открије каквог кријумчара кафе или чаја, он јој, уместо отвореног плена, сместа хитро дотури „играчку“ којом тада оме да се игра до миле воље.

Девојка и њена тетка имале су прилике да виде Сенту на

ну — подигла је реп и стала њиме да маше. Дресирање Сенте трајало је више од годину дана. Цариници су се притом послужили једним триком. Наиме, безброј пута у току једног дана морала је Сента да „апортира“ један предмет натопљен мирисом кафе или чаја који је узбузо постао њена најомљивија играчка. У почетку се он нала-

део. Наиме, кад јој је цариници тихо рекао: „Тражи, Сента“, она је набулила уши, промудрала се између путника и застала крај једног човека који је под руком носио дебелу актен-ташну. Њен репни полетео је увис, прав као каква антена. Овога пута Сента се није преварила: у ташни су се налазила два килограма пржене кафе.

ЗОЉА

— Ви сте — одговорио му је овај, — преосетљиви на отров инсеката. За вас ујед зоље или пчеле може да буде

Како је цветне ОСВОЈИЛО СВЕТ

Откуда толико много врста цветна, до данас још нико није објаснио. Али зато знамо нешто мало о томе како је цветна војска освајала нашу планету. Оног тренутка кад се појавило прво цвеће, праисторија Земље није више била тужна и једнолична. Пре тога променило се осветљење као да је позоришни електрикар укључио јаче рефлекторе. Иако стара, чак веома стара, Земља је била покривена само беличастим песком, дрвастим базалтом и жутом прашином коју су понегде наносили снажни и стални ветрови. А тада је лагано, као локва златина, нешто зелено почело да осваја пустињу и да се пење уз стене.

Одакле је дошло то зеленило? Из мора? Из њега, ни на океана које су пустошиле сталне буре, већ из сланих бара и котлина које су се задржале на тлу богатом хемиским састојцима а биле изложене бомбардовању сунчаних зракова. У праскозорју живота, прво биље није смело да се много удаљи од обала крај којих је настало. Да би могло да се размножавају, прва маховина и прва папрат морале су да живе уз воду. Оне се нису плодиле помоћу семена већ путем микроскопски ситних клича које су тражиле водену површину. Под утицајем сталних кишна, из клича је постепено настајао примитиван цветни прах који је ветар разносио на све стране. Било је то у доба гмиза-

ваца, у доба динова са успореним животним функцијама, као што су диносауруси, огромни гуштери, робови спољне температуре, који су удисали ваздух са мало кисеоника а засићен угљендиоксидом. Око њихових ногу гмизала су сићушна бића која као да су била ларве данашњих роваца — то су били преци сисара. Међутим, летећи гуштери, птеродактили са кљуном као у роде, али са зубима, летели су брже и даље од најбржих наших птица. На слабо покривеном тлу, на коме су се уздизале праисторијске шуме, није било трава, тих првих претеча шумског цвећа. Стабла су расла споро и величина им је одговарала вековима које су она надживљавала. Црвене секвоје у Калифорнији, кроз које се данас пробијају тунели за аутомобиле, последњи су сведоци диновских шума, као усталом и гинко, необично дрво са крљуштима које Јапанци смањују на патуласту висину да би њиме улепшавали своје минијатурне вртове. Први цвет кад се расцветало на падини неког брега изложио се великој опасности. Пошто још на њега нису слетали инсекти и птице он је морао, да би себи обезбедио потомство, цветни прах да повери људљивом ветру, што и данас чине извесне биљке планинских предела где има мало инсеката. Прве биљке са цвећем, такване ангиосперме, појавиле су се много касније. За њих је Дарвин рекао да претстављају „велику тајну“, јер ни један тренутак у развоју природе није дозволио да се објасни њихова појава. За разлику од спора папрати и маховина, семенка биљка са цвећем расла је усред цвета. Она је уствари права мала биљка, добро снабдевана и богата хранљивим супстанцама. Захваљујући сасвим малим крилцима, семенку је могао ветар да носи веома далеко; а својим кукицама она се

закачињала за труп инсеката, док је својим сочним плодом привлачила разне птице. Али, ако је нека прогута, семенка може да прође цео пут кроз птичја црева а да не буде сварена и пошто јој оплодна моћ није уништена, она може одлетети много километара даље, да оплоди земљиште. Чудно мало семе, скачући и прескачући преко брда и долина, оноило је собом и огромне могућности прилагођавања новим условима. Убрзо затим владавина диновског биља била је осуђена на пропаст. У атмосфери је било све мање угљендиоксида. У ваздуху са све више кисеоника диновски гмизавци су се постепено гушили. Густе, једнобојне шуме са огромним дрвевима све више су уступале место пред најездом цвећа сјајних боја. У току једне једине геолошке секунде, што иначе претставља неколико хиљада

година, цветне биљке освојиле су нашу планету. Такозване обичне пољске траве, којих данас има на 6.000 врста, покриле су огромно неплодно тло. У сенци новог дрвећа израсли су многи жбунови и многобројно цвеће. Неке орхидеје су чак подражавале женке паукова како би дозволе мужјаке да њиховим маљима на ногама повере кличе за обезбеђење потомства. Мед је потекао на све стране, пчела је било све више па су чак и потомци диновских гуштера осетили благодатање од присуства цвећа. Уместо да, као њихови преци имају чељусти којима раздиру и секу храну, оне су принамене за сисање. Са победом цвећа окренут је један значајан лист у поглављу о праисторији. Пошто су се скромно развијали око великих гуштера, сисари су напустили сеновите шуме и прешли у подручје трава и житарица. Прошло је још неколико стотина милиона година пре него што се на ивици шуме појавила нека необична животиња. Живећи између стабала чудновато се клатила при трачању које је изводила на две

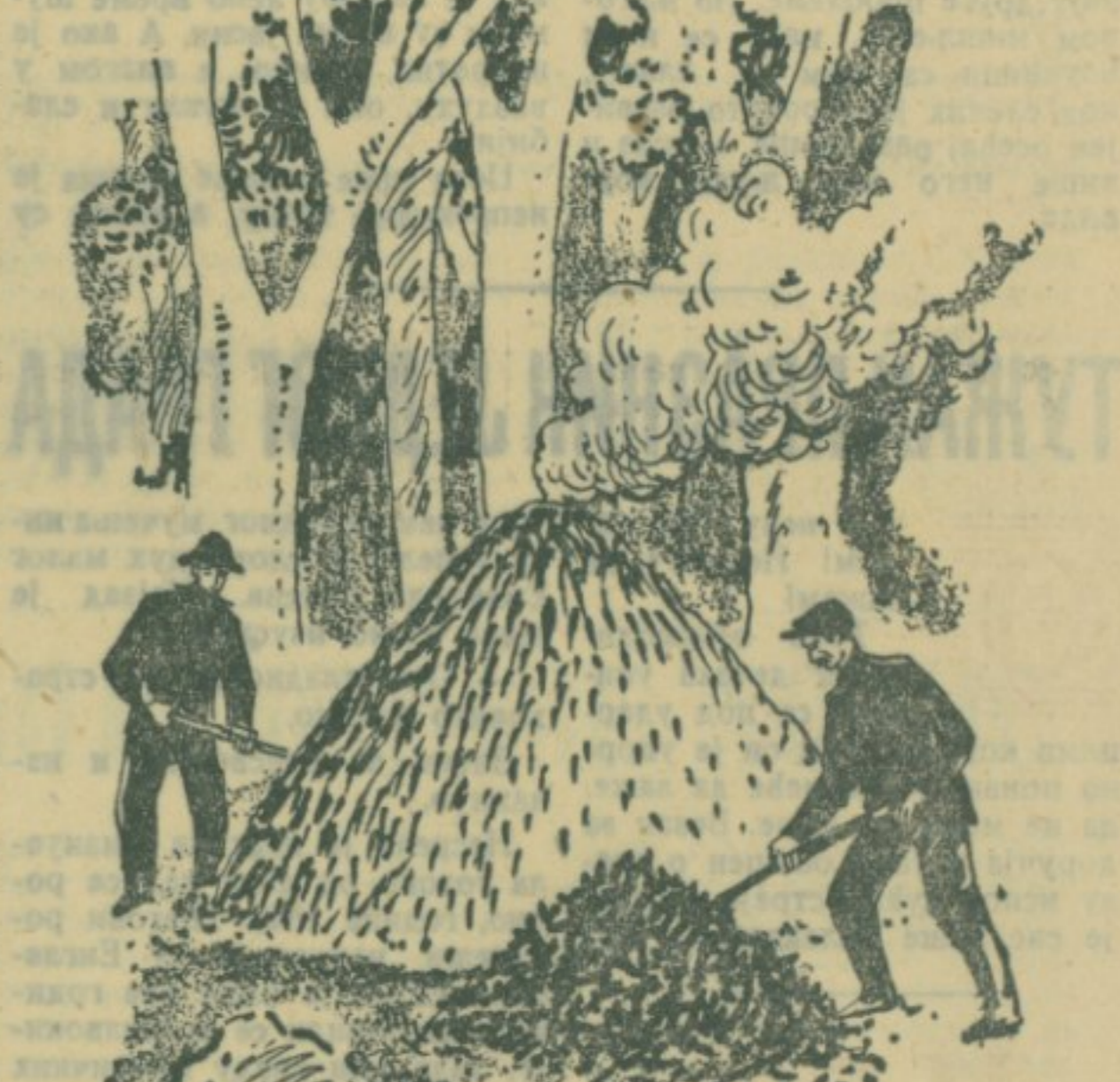
задње ноге. Могла је да раздира љуску ораха својим зубима који ипак нису били толико јаки као у диновског вука или тигра. Био је то човеколики мајмун. Када су прошле страхоте леденог доба, човек је нишао на својих пећинских закљона и наставио живот са неким животињским врстама које су доживеле велики преображај док су друге заувек нестале. Али цвеће, оно најједноставније, остало је као и пре. Човекова рука, прва алатка која се ставила у службу мозга, припитомила је биље из кога ће постати пшеница. Тако је цветна биљка — а пшеница ту спада, јер и она има мали, мада готово невидљиви цвет — дала свој допринос развоју целокупне природе. Јер, без арнасте хране и воћа, чије је богатство неизмерно, човек, каква је данас, не би могао да постигне тако велике подвиге у савладавању природе. А прва руковат цвећа коју је ослободила човек из пећине узвбрао могла би да се схвати не само као радост због победе, већ и поштовање према свим прецима цветова који су учинили да до ове победе дође.

ШУМСКИ ПОЖАРИ ПОД КОНТРОЛОМ

Док производња каменог угља у Енглеској постаје национални проблем број један који мучи целу земљу, дотле је индустрија ђумура постигла чак напредак. Уместо да производња дрвеног угља, као и многи стари занати, пропадне, модерно атомско доба користи све више у разне сврхе овај скромни црни производ. Мада се данас углавном ђумур производи фабричким путем, ипак се и старостом методом сагоревања дрвета на шумским пропацима добија он у великим количинама. Ниске старинске ђумуране, које се затрпавају бусењем и поспинају пепелом, уступиле су место гвозденом пећима, али поступак око производње остао је исти.

Потребе модерне индустрије за њим су огромне. У Енглеској, као и у другим високоиндустријским земљама, дрвени угљ се употребљава за производњу тканина и лекова, при изради пластичних материја, служи као филтер у постројењима за расклађивање, све више се употребљава у индустрији боја, за израду оптичких сочива, а нарочито при топљењу и швајцовању у индустрији челика. Поред овога, користи и у фото-служби, баштованству, за гајење живине, у болницама и клиникама, па и за кување тамо где се неке врсте меса специјално пеку на жару.

После сагоревања реторта или ђумурана морају се потпуно охладити, а то траје и по неколико дана. Затим се скида поклопац или заштитни слој, испод кога се налази дрвени угљ који обично задржава свој праисторијски облик. Дрвени угљ се касније у фабрикама прерађује према потреби. За извесне сврхе се ситни у фину праšину, за дру-

и ђумурана, и поклопи. Чим се ватра добро разгори, отвори се према потреби запуне гвозденим плочама. На овај начин изгарање је под пуном контролом. Вумурије увек знају шта се унутрашњости ђумуране догађа према боји и количини дима који се диже. Гори ли дрво добро — дим је густ и бео и стално куља напоље. Ако је дим плавакст и у малим праменовима значи да дрво сувине брзо гори, те се мора одмах регулисати довод ваздуха, иначе је све пропало јер од свега остаје само гомила пепела. Већина реторти и све ђумуране морају бити под сталном контролом. Зато ђумурије обично станују у привременим колибама близу места рада.

Овако добијен дрвени угљ је потпуно чист и постаје, по редоследа, још и врло потребно средство за упињање школских састојака из ваздуха, воде, па чак и људског крвотока. Данас тако мало познате а ипак тако потребне, ђумурије постају пратња шумских комисија и дрварских стручњака. Они мало знају о свим могућностима њиховог црног продукта, а и не мара за то, иако је њихова стара вештина срећно повезана са потребама новог доба.

НИТИ ЈЕ ВИШЕ ЈЕО, НИТИ ЈЕ ВИШЕ РАДИО

(кинеска народна прича)

Некад давно живео је са женом у једном планинском селу старац по презимену Ван. Ни су имали деце. Муж и жена становаху у једној планинској пећини где су зими продирали ветар и снег и они су дрхтали од хладноће. Једног дана старица рече: — Требало би да саградимо топлији дом. — Добро, — одговори јој старац, и да би прибавио новац за подизање куће реши да обори више дрва у планини и мање троши кад се нађе на пијаци. Међутим, кад дође у планину он се разлећи. Читаву планину је била обрасла шумом, а он нарезав само танке пруте. Дебеле гране није секао говорећи: — Зашто на то трошити новац! — Могу још да сакленим секиру, па да дајем новац и за оправку.

Секао је пруте само на подножју планине. — Зашто расипати снагу и лети се уз планину. Могао бих још да паднем и ударим се, а то би за мене овако старог значило смрт. Покупивши гранчице, старац, виде да их нема ни за један нарамак. — Добро, — рече он тужно, — насекао сам мало дрва. Значи, на пијаци не смем да поједем ни једну једину лепињу. Али, кад је донео дрва на пазар, старац је већ друкчије почео да мисли. Друкчије у руди новац од продатих дрва, он се са чежњом загледа у румене, мирисне лепинице које је продавац пржио у великом тигању и не издржа, него узне и поједе две. Али, од њих се није наситио и зато поједе још две. Пошто му се беху ослатиле он купи још. Међутим, како му ни то није било доста, одлучи се:

— Ах! Шта ту има! Јешћу док не будем сит! Најешћу се, а сутра ћу да насечем више дрва, неколико нарамака, па ћу покрити штету. Пролазила је година за годином, а стари Ван је и даље живео у оној пећини у планини где су зими продирали ветар и снег и, заједно са својом старицом, дрхтао од студени. Све до дана данашњег у Кини се често чује изрека: „Исти си као дрвосеча Ван: нити мање једеш, нити више радиш“.

СИМА ЗИМА ЖЕЛИ ДА ЛЕТИ

ХЕЛИКОПТЕР? А ШТА ЈЕ ТО?

ВИДЕКЕТЕ! САМО МИ ДОДАЈТЕ ТО ВЕСЛО!

ОАД УЗМИТЕ КРАЈ ОВОГ КОНОПЦА И ТРЧИТЕ У ПРАВЦУ САСВИМ СУПРОТНОМ ОД МЕНЕ... И ТО ШТО ВРЖЕ МОЖЕТЕ!

КАКО ТИ КАЖЕШ, СИМО!

ЗАПНИТЕ ИЗ ОВЕ ОНАГЕ!

ЗАПИЊЕМО!

ТО ЈЕ БИЛО...

Многе од тих кућа у Београду где се за време немачке окупације штампао илегални партиски материјал, ни до данас нису са сигурношћу одређене, јер се за неке не зна ни у којим су се улицама налазиле.

Скривала их је најдубља илегалност, и њени сарадници, ако би пали у руке непријатељу, ни под најтежим мукама нису одавали свој рад. Ниједан од сарадника никад није открио где се ма и једна налази. Ако је непријатељ успео и да продре у неку од њих, он је ту затицао само мртве људе, разорене машине и општу пустош. Међутим, партиска штампарница је у окупираном Београду и даље радила.

Ако би се негде и прекинуо један њен беочуг, ланац се готово сам од себе састављао, јер полиција ни од ког није могла да дозна даље везе. Чак ни сами учесници нису знали да поред њихове „штампарнице“ постоји и још нека. А кад би то и дознали, они ни сами међу собом нису о њој говорили. Техничари тих илегалних штампарница у Београду били су јунаци своје врсте: обављали су један од најодговорнијих партиских задатака ћутке, а тако су и гинули пред непријатељем.

Зна се да је први штампани илегални лист у Народноослободилачкој борби објављен у Београду, почетком августа 1941 године. Носио је назив „Вилтен“, имао је четири стране, а уредио га је лично маршал Тито за време свог боравка у Београду. Лист је штампан у штампарии Централног комитета Комунистичке партије Југославије, коју је организовао Светозар Вукмановић-Темпо. У њој је израђено још седам бројева „Вилтена“ као и други теоретски и пропагандни материјал. Поред ове, радиле су и друге илегалне штампарнице у окупираном Београду. О једној од њих говори и овај наш чланак.

У Цветковој улици, која је прилично удаљена од градског центра, и данас једна кућа носи број 15. У

зиму 1941/42 године, а то је била цича зима, у једном прозору те куће стајала је увек саксија са цвећем, као и у другим прозорима уосталом, само их је тамо било више. Домаћина, постарија жена, нарочито је пазила на ту усамљену саксију, по неколико пута на дан она јој

је тражила што боље место: померала је час у средину прозора, потом мало удесно или улево, па онда сасвим у десни или леви угао. Ретки пролазници, нису обраћали никакву пажњу на прозоре околних кућа, а још мање дали и како у њима стоје саксије са цвећем. Али било је

и таквих за које је баш то било нарочито важно, и које је интересовао само један прозор на кући са бројем 15.

У подруму те куће, где је стајала избацина свакојка старудија, поред дрва и угља, налазио је и један одлично сакривен узидани „бункер“, приметан само за оне који знају чему служи: ту је радила штампарница Покрајинског комитета Србије, са три гештетнера и скромним количинама материјала нужно потребног за умножавање партиских публикација.

Саксија на прозору није се померала само због хирова домаћице. Свако покретање је означавало одређену радњу која се вршила доле. А на улици, „случајни пролазници“ врло су добро знали што им она каже, и били спремни да одмах одговоре на сваку њену поруку.

У том „бункеру“ штампан је на гештетнеру први број „Гласа“ листа Народног фронта Србије, ту је штампан и низ летака, намењених свим родољубима.

Сваки од техничара имао је свој одређени задатак па и она другарица која је само окретала ручицу гештетнера била је одговорна исто колико и остали за сав посао штампарнице. Свама је Партија поверила одређене задатке, а непријатељ свима исту казну ако их се доче-

па. Међутим, задатак се није окончавао само тиме што је ту отштампан рукопис. Морали су сви да се брину и о томе како да се растура примерци не само по Београду него и широм наше земље.

Одговорни рад стварао је и врло промућурне и уметне партиске раднике који су се сналазили у свим ситуацијама. Научили су се да буду невероватно довитљиви баш у растурању партиског материјала који је из једне сасвим скромне „штампарнице“ слан на терен на све могуће начине. А саксија са цвећем у прозору била је посредник између штампара и растурача.

У кући је поред домаћице живео и њен отац, старац од 80 година. Био је наглув, врзмао се по кући, али га је интересовало да види и шта „деца раде“, иако није ни издалека слутити шта је то. Једног дана се деда упутио и у подрум и како је баш тада једна другарица чистила „бункер“ је био отворен. Дед се зауставио на последњем подрумском степенику и зинуо од чуда. Ухватио се за главу, јер је угледао оно што је сасвим пореметило његов старачки мир и довео га до сазнања „да деца раде оно због чега сви могу да изгубе главу“, и заљуљао се да падне.

Другарица је прискочила и прихватила га. Њој је било неугодноје него старцу,

који је тог тренутка свакако још више дрхтао због живота своје и туђе деце која су се „упетљала у тако странан посао“, него због себе. Али, она се брзо снашла и рекла старцу: „Ви ни о чему не знате ништа. Ви ништа, деда, нисте видели, ништа нисте чули, ви сте глуви!“ И старац је прихватио само ово последње: „глув! глув!“ После, пред сваким ко би се појавио у кући и кад је требало и кад није, он је понављао:

— Децо, ја сам стар и глув, ја ништа не чујем и ништа не знам!

Једне ноћи, на крају зиме 1942 године, у кући број 15, у Цветковој улици, настала је узбуна. Појавили су се агенти Специјалне полиције, жандарми и гестаповци. Тражили су „сумњива лица“. Агенти су претресли читаву кућу, а када су пошли у подрум, један од њих је запретио:

— Ако неког у подруму нађемо живог или мртвог, бихете и ви готови!

Међутим, у подруму нису ништа нашли, осим мноштва кутија од конзерви, које су бесно ударали ногама, и не знајући да ће већ сутра баш оне послужити за растурање партиског материјала.

Из куће су ипак одвели једну другарицу, која се никад више није вратила у подрумски „бункер“.

ЖИВОТ У СЕНЦИ

Ако вас пут нанесе у неки од већих европских атаеља за снимање филмова, може вам се десити да присуствујете следећој сцени: млад пар, обучен за снимање и нашинкан стоји на сцени док рефлектори бацају на њих млазеве светлости. Неминуто подешавање облањања ликова траје и по цео сат. А кад после неколико месеци одете у биоскоп да гледате тај исти филм, видите на месту оних који су стајали на сцени сасвим друге људе. Где се део пар који сте видели? То уствари нису били глумци, већ „дублери“, или како их негде називају работи.

У земљама са дугом филмском традицијом, где снимају чувене „звезде“, дублера има готово колико и великих глумаца. У већини случајева они их одмењују при дугом и заморном одређивању правца осветљавања и јачине појединих рефлектора, а некипут и при самом снимању, али с леђа или на великом отстојању од камере. Улога дублера је мања но улога статиста, јер они ипак играју неку личност, док су они први само „роботи“ главних извођача. Али, иако заувек остају у сенци неопходни су као и толики други који се никад не виде на платну. Без њих није могуће снимати ниједан филм.

Зашто су дублери неопходни?

Пре свега филм је индустрија чије точкове покреће много људи врло различите струке. Ако се један важнији точак поквари, цела производња стана и дневни губици износе огромне своте новца. Најважнији и једини незаменљиви

ГЛУМАЦ ДАРИ КУВАЧ И ЊЕГОВ ДВОЈНИК, БИВШИ ВИОЛИНИСТА, ЖЕРАР ЛЕМОНОН

ви „точкови“ филмске индустрије су главни глумци. Њих произвођач мора да штеди, јер су изложени напорном раду на снимању које обично траје по десет и више часова дневно. Они стварају ликове под убитачном топлотом рефлектора или на јаком сунцу. Сцене се понављају по пет шест и више пута, тако да им се снага и живци брзо троше. Кад их не би штетели из међу две сцене, док се одређује ново осветљење, здравље филмског глумца брзо би допустило, а многи филмови остали би заувек недовршени. Пошто физичка снага не иде упоредо с талентом, дублери замењују глумце бар за 50 процената у току радног времена на месту снимања и тако омогућују да главни актери без нарочитих тешкоћа изнесу улогу до краја филма.

Дублер не мора да личи на свог јунака. Треба само да је исте висине и грађе, да има

цено крзно и хаљине чувених робних кућа, а увече одлазе у свој скромни стан у изношеном оделу. Дублер на снимању „претставља“ светску величину, јер замењује једног Жан Габена или Оливијеа, а суботом поподне односи породици скромну зараду са којом се углавном тавори.

Са двапут већим нестрпљењем он чека сваки нов ангажман свог двојника, али понекад разочаран сазнаје да ће се већи део филма снимати у некој другој земљи, а на таква путовања њега никад не воде. У иностранству му се увек нађе јединствена замена. Зато сваки од њих има још понеко занимање за које је тешко рећи да ли је главно или споредно.

филмских двојника

исту боју лица и косе и да је, наравно, обучен у слично оделу. Има их који чак нимају не личе на глумца или глумицу које замењују, јер се то и не захтева од њих.

У сенци туђе славе

Више из пажње но што они заиста значе, њих називају долузским глумцима. Нажалост, дублер је мање значајан од осветљивача сцене, који је квалификовани радник. Судбина им је слична манекенима који преко дана носе скупо-

Дублери су обично бивши уметници или мушкарци и жене који желе да постану први глумци. Француз Жерар Лемонон био је виолинист, али сматра да му је место пред филмском камером и зато је постао дублер. Уосталом, зар велики глумац Гари Купер није започео каријеру као дублер? Лемонон је досад „играо“ два млада глумца Дари Кула и Алан Делона, а једном, обучен као калуђерица, заменио је Елену Мансон — на скутеру!

Тoliko пута смо гледали како главна глумица пада с коња како глумца скаче из вода и томе слично. Уствари, овакве опасне радње увек врше нарочити дублери који су преобучени и маскирани као и главна личност. Њихова професија се састоји у излагању разним недаћама.

Глумица Жан Моро требало је у једном филму да спади своју кореспонденцију и на крају да ватра захвати њену косу и одећу. Пошто је одбила да одигра ову сцену, узета је дублерка Лидија Лестер. Да би је што боље заштитили стручњаци су начинили специјалан костим у тло који је био начињен од незапаливог материјала. Лидија Лестер је обукла овај костим и практично се потпуно заштитила од ватре, сем лица која је остало слободно. Па ипак, и поред свих мера предострожности, кад је ватра захватила костим, она није остала непоштеђена. Задобила је опекотине које су је неко време спречиле да замењује „своју“ глумицу. Том приликом дублерка је изјавила:

— Нико није крив за оно што се догодило, јер су мере предострожности савесно биле предузете. Уосталом, то је моја професија и сама сам све оно узела на себе одговорност чим сам потписала уговор. По својој природи нисам плашљива. Могу да извршим сваки задатак на коњу, мотоциклу или аутомобилу. Нисам скакала падабралом, али ако ми кажу и то ћу учинити...

Између филмских уметника и њихових дублера владају срдични односи. Многи су постали тако велики пријатељи, да приликом закључивања новог уговора, глумци постављају услов да на путовања у иностранство, без обзира колико би такав пут био далеко, с њима пође и њихов сценски двојник.

ТОМАС КУК

Д а му није отац рано умро он не би можда почео да учи стругарски занат код свог тече Цона Пега, а да се теча Цон није веома често опијао и тада био груб и неподношљив, Томас Кук не би омрзнуо пиће. Да није било те неизрециве одвратности према алкохолу, која га је гонила да иде из места у место и свуда говори против њега, можда се не би знало ни за толико омиљена скупна путовања.

Томас Кук, секретар антиалкохолничарског друштва из Лајчестра враћао се и 9 јуна 1841 године, као и толико пута раније, с намером да исте вечери ту говори опет против алкохолизма. Већ дванаест година пешачно је неуморно, превалио хиљаде километара и одржао безброј говора тако да није више морао ни да припрема речи којима ће да утиче на људе. Па ипак, овога пута су његове мисли биле окупиране вечерњим скупом на коме је требало да се чује и глас председника антиалкохолничарског друштва Лоренса Хејворта, иначе директора железничке компаније Милленд и посланика у парламенту. Да ли Хејворт може говорити полетно и убедљиво кад га притискује тешка брига — нова железница је његовој компанији прогутала силан новац, а у удобним вагонима целе композиције једва ако се вози десет путника. Поштанска кола су ипак би-

ла јевтинија и први годишњи биланс био је само тужно наображање губитака.

„Жалосно заиста, — размишљао је он. А како би дивно било када би неколико стотина људи могло одједном да се превезе железницом у неко место на митинг. Како би се тада мој покрет брзо проширио. Али догод возња поштанским колима стаје три а железницом десет шилинга слаба је нада да ће апстиненти користити ново превозно средство.“ Сетио се и свог пријатеља Пеџета који је имао један од најлепших паркова у грофовији. А то је као поручено за састанак апстинената! Али како пребацити људе из Лајчестра у Лоугбороу?

Томас Кук је одједном застао као укупан. Ошинула га је необична мисао — зашто не би изнајмио цео воз? Ако придобије бар 300 противника алкохола да пођу железницом до парка, путовање неће коштати више од три шилинга по особи.

Остатак пута Кук је таковрћи претрчао. Није имао спривљена да сачена говоре. Одмах је предложио „Путујмо железницом“. Пет стотина присутних прихватило је то са одушевљењем. Остало је још да се види да ли је Кукова рачуница била тачна.

— Рекосте, желите да купите пет стотина карата — одједном за исти воз? — питао га је с неверицом Бед секретар нове железнице.

Мирним и сигурним гласом Кук је поновио своју понуду: — Да, купујем одмах пет стотина карата Лајчестер — Лоугбороу и навраг — ако је цена повољна.

Већ сама нада да ће се у једном њиховом возу истовремено возити пет стотина људи усхићила је Бела. Брзо је израчунао и одговорио: — За пет стотина путника возња Лајчестер — Лоугбороу

роу и навраг стаје један шилинг по особи.

— Одлично! — одговорио се Кук и одмах је потписан уговор.

Тако је Томас Кук први открио да се железницом путује угодније и јевтиније него поштанским колима. Али за ово је потребно много путника.

Петог јула 1841, са заставама, транспарентима и градском музиком поворка од 570 антиалкохолничара прошла је улицама Лајчестра до железничке станице. И први приватни специјални воз тачно у минут је ушао у станицу Лоугбороу. На перону га је сачекао управник града и свечаним говором поздравно госте. Одјекнула је музика, а путници су певајући прошли окићеним улицама. На челу поворке био је 33-годишњи Томас Кук са женом и деветогодишњим сном.

То је било рођење савременог туризма.

Ово путовање је обогатило апстинентско друштво са 1200 нових присталица, а Томасу Куку донело знатно богатство и непролазни углед.

После овога Томас Кук није могао више да предахне. Стално је организовао скупна путовања. Под његовим вођством Енглези су прокрстарили своју, а упознали и стране земље — видели велике изложбе и сајмове у различитим местима. „Прво путовање око света за осам месеци“ он је организовао. А када је 1892 умро у својој 84 години, међународни туризам је био већ прихваћен сауда.

ДЕТЕ И КОЛАЧ

Мали Дуду је примљен у једну посластичарницу за ученика. После неког времена дошао је један његов другар да га види и завидљиво му рекао:

— Ала ти можеш да гричкаш колаче!

— Уопште не могу, газда их броји...

— Заиста? И не поједеш баш ниједан? — изненадио се не верујући његов друг.

— Ни један... али — додао је поверљиво Дуду — ја сваки оликем.

ИЗАБРАЛИ БАТИНЕ

На питање какву би казну изабрали у случају да нешто згреше деца једног британског места су изабрала батине, иако су могла да бирају — да не добију новац за депараџ или да не иду у биоскоп. Једини услов који су она поставила био је да батине не буду сувише јаке.

КАКО ЈЕ НАСТАЛА УПИЈАЋА ХАРТИЈА

У једној фабрици хартије у Беркширу у Енглеској догодило се одавно сасвим случајно да је начињена прва упијаћа хартија.

Радник одређен те вечери да приреди смешу од које се прави хартија, заборавио је да у бачву стави уобичајену количину лепка. Газда, бесан кад је приметио штету, изабацио је и намештеника и хартију. Али како је напољу падала киша, приметио је да она хартија упија капи. Добар трговац је одмах дошао на идеју — надокнадио је штету новим производом: упијаћом хартијом.

ПРЕТЕЧА МИКРОСКОПА

На Наталском универзитету је изложен модел једног од девет „микроскопа“ које је око 1672 године израдио Холанданин Антони ван Левенхук. Као прави мајстор у брушењу стакала он је израдио око 400 „микроскопа“ различите величине. Помоћу њих је први опазио и скицирао бактерије, отиске прстију и друге дотада непознате ствари. Њему се приписује и заслуга за откривање крвних зрнаца. Тајну добијања сочива није, пак, никоме открио.

НОВОСТИ ИЗ ЖИВОТИЊСКОГ ЦАРСТВА

● Потпуно је погрешно досадашње веровање да камелеон своје жртве — мушице и друге инсекте — лови на тај начин што их „залепи“ на свој дугачки језик. Да је ово веровање заблуда, утврђено је недавно захваљујући савременој техници. Пошто је камелеону — да би испуружио и поново увукао језик у уста потребан свега један шездесет четврти део секунда, један немачки зоолог употребио је за снимање ове животиње у тренуцима лова електронски блиц, и то при осветљавању од једног петохиљадитог дела секунда. Снимци које је на тај начин добио показали су да камелеону уопште није потребан лепак да би уловио своје жртве. Наиме, његов језик при врху повијен је мало на доле и на крају има један веома савитљив израштај помоћу кога хвата инсекте. Овај израштај потсећа на слоновску сурлу у минијатури, а и „функција“ му је слична њеној: служи за хватање.

● Зебре користе своју сопствену сенку — особина коју научници нису приметили ни код једне друге животиње. До овог открића дошло је недавно у зоолошком врту у

Базелу. Мајка-зебра увек се поставља испред свог младунчета, тако да га њена сенка штити од јаког сунца. Зоолог је поред овога, запазио још и то да долазак на свет младе зебре није праћен риком предводника стада. Гласан „поздрав“ новом члану иначе је редовна појава код ових осталих животиња — једнокопитара.

● И муве имају свој говор — тврди један амерички биолог. Познат је већ „говор пчела“, који је проучио немачки зоолог Карл Фриш. Јасно је да се у оба случаја не ради о речима, већ о говору помоћу покрета. Преко различитих „игара у лету“ пчеле саопштавају својим „колегицама“ квалитет, величину, удаљеност и правац цветног пасишта. Сличан „говор покретима“, мада знатно једноставнији и примитивнији, утврдио је амерички професор Летиг код мува-златарки. Живахна игра у лету која дуго траје значи да је откривен богат извор хране; млитава покрети у игри означавају да је тај извор прилично удаљен. За правац, као и остала обавештења, постоје посебни, тачно одређени сигнали.

АНТИБИОТИК ИЗ КОНОПЉЕ

Чехословачки научници су утврдили да конопља садржи драгоцене антибиотике, и успели су да произведу лекове који су у појединим случајевима дали боље резултате од пеницилина.

WALT DISNEY'S ПРИЧА О ЧУПАВКУ

Чудно изгледа да се може поставити такво питање! Сунце мора бити топло, када знамо са које даљине греје Земљу и одржава живот на њој. То је чудно данас, када су астрономи, захваљујући модерним инструментима, успели да измере температуру на површини Сунца и израчунају ону у његовој унутрашњости да нађу којих све елемената има у његовој атмосфери, колики је притисак његовог зрачења и много штошта друго.

Али раније су се и најозбиљнији научници питали да ли је Сунце заиста топло тело, или бар да ли је цело усхијано или су усхијано само неки његови делови и слојеви. Најстарији астрономи и философи учили су да је Сунце усхијано тело, а тек у релативно новије време, после проналаска дурбина посумњало се у његову моћ.

Ево шта поједини од старих грчких философа кажу за Сунце:

Анаксагора: — Сунце је усхијано и веће од Пелопонеза.

Анаксимандар: — Сунце је запалена прстенаста маса.

Зенон из Китиума: — Сунце је начињено од потпуно чисте ватре и веће је од Земље.

Ксенофан: — Сунце се свакога дана образује од честица ватре.

Клеант: — Сунце је усхијано тело које се храни паром из океана.

Неки су, наравно, имали и другачије мишљење, нарочито питагорејци, па један од њих, Филолаос, вели:

— Сунце је провидна стакласта маса без топлоте и светлости; оно само сакупља зрачења неке централне ватре која се са Земље не види, и шаље их у простор.

Слично мисли и Емпедокле: — Стакласто Сунце, велико као Земља, кући зраке из ватрене хемисфере и шаље их у простор.

Чак и у новије време, у XVII веку, Француз Робервал такође износи сличну мисао: Сунце је као неки сунђер који упија топлоту расуту по простору, а

затим је зрачи натраг у простор.

Чиме се Сунце храни

Пошто се није могло замислити да нека ватра вечито гори а да се њено гориво не обнавља, неки су већ у старом веку покушали да реше проблем одржања Сунчеве топлоте. Према мишљењу Клеанта, Сунце има исту природу као и друге ватре којима се људи служе, те се зато мора обнављати, и то паром која се диже са океана. Творац учења о атомима Демокрит, такође је сматрао да се Сунце стално „храни“ разним испарењима, јер иначе не би могло толико дуго трајати. Још необичнији је закључак Хераклита из Ефеса, који сматра да Сунце и постаје од морских испарења, и пошто се она у току дана истроше Сунце се гаси, а преко ноћи се она нагомилavaju, и оно се ујутру поново упали; уствари сваког дана постаје једно ново Сунце.

Римски мислиоци углавном у прихватили идеје својих грчких претходника, па зато и Сенека претпоставља да Сунце, лопта неколико пута већа од Земље, добија храну са Земље, као и остала небеска тела, и да ниједно од њих не би могло светлети да нема тих земаљских испарења. Лукреције настоји да нешто дубље уђе у проблем, и зато износи две могућности: прво да Сунце само по себи није ни много велико ни веома топло, али да оно ипак својом ватром загрева и пали околни ваздух. Стари нису знали да је Земљина атмосфера опраничена и да се изван ње, у простору кроз који се крећу небеска тела, не налази ваздух. Друго, Сунце је црвена буктиња око које се налази мноштво ватри без сјаја — зато се не види — али чија топлота појачава силу Сунчевих зракова. Ово би било нешто као флуоресценција: тамна материја, неусхијана, почиње да светли када на њу падну зраци одређених таласних дужина.

Напуштање старог учења

Поставља се питање: шта је узрок напуштању готово јед-

Да ли је сунце ТОПЛО?

нодушног става класичних писаца о томе да је Сунце усхијано тело? Свакако — открије Сунчевих пега.

Пега на Сунцу помињу се и пре проналаска дурбина; у кинеским аналима, код Теофраста, у неким европским хроникама, јер се изузетно велике пеге, или групе пега, могу видети и голим оком, кроз нагарањено стакло или када је Сунце високо над хоризонтом па се у њега може гледати. Али то су доста ретке појаве и на њих није била обраћана нарочита пажња, нити се размисљало о њиховој природи.

Нове теорије
Око 1645 Хевелиус је још претпостављао да је Сунце у-

обијана лопта окружена атмосфером која је слична нашој, а да пеге настају од кондензовања пара у њој. Касније међутим, француски астроном Касини износи претпоставку да је Сунце чврсто и тамно тело обавијено сјајном атмосфером. Као код наших мора и океана, у њој се јавља плима и осека, па кад је јака осека кроз њу се помаљају врхови Сунчевих планина, које ми видимо као пеге. Са мало разлике много касније, крајем XVIII века, ово гледиште подржава и Лаланд, само што он сматра да су пеге уствари планине које вири из усхијаног и течног Сунчевог мора које прекрива целу његову површину.

Лаир сматра да је Сунце на својој површини усхијано течност, по којој пливају чврста и тамна острва — пеге. Претога пак помишљао се да су пеге нама непознате планете које круже око Сунца, али је ова теорија брзо напуштена као неодољива.

Књижевник Фонтенел каже:

— Нађено је да Сунчеве пеге нису планете, већ облаци, дим, пена која се диже са Сунца. Има их час много, а час мало. Понекад све нестану, кад кад их је више заједно, кад кад су раздвојене, некад сјајније а некад тамније... Веровало се да је Сунце течно — неки кажу од истопљеног злата — и да стално кључа и производи нечистоћу коју сила његовог кретања избацује на површину, па она ту сагорева, а затим се ствара друга... Други кажу да пеге нису производи који се после извесног времена растурају, већ да су то велике чврсте масе различитог облика које стално постоје, и час пливају по течном Сунцу, а час потпуно или делимично зароне. Оне су можда део каквог великог скупа чврсте материје која служи као храна Сунчевој ватри.

Мишљење Руђера Бошковића

Када је писао свој спис о помрачењима, Руђер Бошковић се задржао мало и на природи Сунца и његових пега. Сунчева атмосфера је — по њему —

зед са 12,3, лисица са 11,4, амерички вук — 8,9 метара.

Најбољи тркачки коњи постижу још већу брзину: до 25 метара у секунду, тојест три брзином брзог воза или олује која чупа дрвце с кореном.

Вук, као што видимо, трчи најспорије од свих набројаних животиња. Треба, међутим, напоменути да је Сетон Томпсон мерно брзине америчких животиња. Према тврђењу многих зоолога, европске и азијске дивље животиње брже су од својих америчких „сродника“.

Међутим, доносити неке дефинитивне закључке о брзини дивљих животиња веома је тешко јер се, како је искуство показало, и најспорије и најнеокретније бацају понекад

на своје непријатеље фантастичном брзином. Тако је познат случај да је медвед на отвореној прерији достигао коња у касу. А једном је опет носорог дуго трчао за аутомобилом познатих чешких путника-истраживача Јарослава Зигмунда и Иржија Ханзелке, мада су њихова кола ишла брзином од 40 километара на час.

Можда није овима познато да човек, који се већи део свог живота креће просечно 1,2 метра у секунду, после систематског тренирања у трчању постиже брзину која не заостаје за брзином коња касача. Светски рекорд у трчи на сто метара износи 9,7 секунди, то јест тркач превази за један секунд 10 метара, а то је брзина прекоокеанског брода.

Да ли сте се икад запитали која је од животиња најбржа, а која најспорија?

Најбрже животиње на свету обитавају у сумрачним дубинама мора. То су — октоподи, сине, хоботнице. Ови рекордери брзине — зарто није чудо? — уствари су потомци и најближи сродници најспоријих животиња: пужева и речних ракова.

Октоподи се крећу кроз воду муњевитом брзином и ниједно живо биће не може се од њих спасти бекством. Највећи октоподи могу да развију брзину од 60 метара у секунду, односно од 216 километара на час.

То су, ето, рекордне брзине

у животињском царству. Једино сиви соко, пикирајући из висине, пада на своју жртву брзином од 100 метара у секунду, али он се тада креће под дејством земаљске тежее. Све остале животиње — птице, рибе, зверии — крећу се много спорије.

За време јесењих и пролећних сеоба пловке често развијају брзину путничког воза: 70-95 километара на час, а гуске, брзином од 67 до 88 километара. Мале птице-пелачице — зебе, славуји, сенице — лете брзином од свега 30 до 48 километара на час.

Брзина голубова писмоноша, које многи сматрају најбржим птицама, веома је неравномерна. Године 1946, у Европи су одржане „трке“ ових голубо-

КО ЈЕ БРЖИ?

ва. Победник је прелетео „стазу“ од Бордоа до Енглеске, која износи 736 километара, за 16 часова, што значи да је летео средњом брзином од 46 километара на час. Чувени пернати курир „Крисп-Крест“ прелетео је у Првом светском рату растојање од 80 километара за свега 22 минута. Ако се у званичном извештају о

ства, Домаће животиње обично се сматрају много споријим.

Уствари, није тако. Тркачки коњ, на пример, у стању је да стигне и остави далеко иза себе сваку дивљу животињу чак и на кратким растојањима, док на великим он нема такмаца међу свим сувоземним животињама. Ни најбрже антилопе, ни

РЕШЕНА ЗАГОНЕТКА ЦРНОГ МОРА

Вода Црног Мора дуго је била камен раздора међу стручњацима. Назад су дошли до закључка да се она састоји од два различита водена слоја: горњег и доњег. Према прикупљеним подацима, биљни и животињски свет Црног Мора распостире се само у горњем делу и живот престаје на 200 метара испод површине, а доњи, сумпоровити претставља отровну вону. Научници су се увек питали како да се објасни ова јединствена појава „двосратног мора“.

Прво се мислило да кроз Црно Море пролазе две струје. Вода из горњег слоја, као „сувишина“, отиче кроз Босфорски Мореуз, а доњи слој се образује од воде коју доноси струја из Мраморног Мора. Разлика између једне и друге воде је у саставу соли. Вода доње струје много је више засићена сољу од горње и, уколико се више иде наниже, густина Црног Мора је све већа. Услед тога је готово сасвим онемогућено струјање воде надоле па тиме и снабдевање доњих слојева кисеоником. Изумрле биљке и животиње из горњих спратова падају у дубину, ту се распадају и својим труљењем куже околину. На основу свега тога следно је закључак да ће Црно Море једнога дана сасвим да изгуби индустријски значај.

Међутим, ова претпоставка је обеснажена чињеницом што се црноморско рибарство стално развија. Рачуна се да ту само делфини, којих има око 500.000, униште сваког дана око три милиона килограма разних риба.

Два совјетска академика, Книпович и Водјанички, унели су тек праву светлост у цело ово питање, јер су неополитно доказали да сва вода Црног Мора претставља једну јединствену целину и да не постоје никакви слојеви. Напротив, вода из горњих спратова меша се стално са оном при дну и обрнуто. Одбачена је и прича о устајалој и отровној води са дна, па према томе и све неповољне претпоставке о будућности Црног Мора.

његовом лету није поткрала грешка, онда се брзина од 217 километара на час коју је он постигао може сматрати рекордном за птице.

Код људи који се никад нису посебно бавили проучавањем животиња укорењило се погрешно мишљење да најбрже и најиздржљивије треба тражити међу дивљим претставницима животињског цар-

степски вуци, па чак ни рекорд међу дивљим животињама — гепард — не могу издржати такмичење с коњем.

Познати писац и зоолог Сетон Томпсон саставио је таблицу брзине разних дивљих животиња измерене помоћу аутомобилског брзинометра. На челу те листе налази се коњ-тркач са 16 метара у секунду, затим антилопа са 14,6 метара,

ПОЛИРАЊЕ АТОМИЈУМА - 10 ГОДИНА!

Атомијум у Брислу наставља традицију Ајфелове куле, која је такође била саграђена због светске изложбе. Ових дана радници су почели да глачају девет кугли Атомијума, који је прошле године био једна од највећих атракција светске изложбе.

Услед чађи кугле су потамнеле, па им сада радници враћају сјај. Рад на овоме није лак јер се обавља на висини од 30 до 100 метара а свака кугла има пречник од осамдесет метара. Полирање ће трајати десет година, како мисли конструктор Атомијума инжењер Ватеркејн, када ће алуминијум добити патину, тако да се од њега неће одбијати сунчеви зраци. Век трајања Атомијума ће бити, по мишљењу стручњака, близу две стотине година. Захваљујући сталној посети он ће се исплатити до 1968 године, иако су трошкови око његовог грађења износили 180 милиона белгиских франака.

ЛЕТЕЋИ ПРОТИВПОЖАРНИ АПАРАТ

У Великој Британији је израђена „пожарна команда“ која само притиском на једно дугме може да се вине у ваздух помоћу ракете, чак и на 5 миља далеко. Овај нови апарат је назван „Свитац“ и налик је на мали реактивни авион дуг 4,5 метра, и тежак 2,5 тоне, који на репу има пропелере као хеликоптер а на кљуну противпожарне апарате.

Пошто у себи има уграђен електронски уређај апарат се сам усмерава ка пожару. Кад приспе где треба ступају у дејство пропелери тако да „Свитац“ полут хеликоптера, стоји у месту, и шприца специјалну хемиску течност на запаљени објект. Радар и други електронски уређаји омогућају му да се усмери управо на жарниште, тамо где је пожар најинтензивнији, а у исто време регулишу и колико је потребно да избаци хемиских средстава.

ЛИЦА ИХ НИСУ

сметано надобраном у његову земљу да би извршио један важан задатак. Слика коју вам је показао претставља шефа Гестапоа који је радио у Норвешкој, а кога смо ми заробили. Смислили смо да на његово место оде Ерик, који, сем у лицу, невероватно личи на њега. Ви треба да га уделите да не буде ни те разлике.

— Али, пуковниче, — узвикну лекар, — па то је свирепи! — Јесте, али Ерик ће бити само један од многих. Ти младици су спремни да се жртвују. Наш је задатак да им помогнемо колико можемо. Када ћете га оперисати?
— Кроз неколико дана биће све готово.

Ерик, Норвежанин од 20 година, који је био прва „жртва“ Цорца Боролина стекао је потпуно лекареве симпатије. Да би сазнао да ли је у стању да физички и морално поднесе операцију Бородин га је темељно испитивао. Младић је био тип правог атлети. Имао је свежу боју лица, и правилне и чисте црте. И зато, кад га је упоређивао са гестаповцем, лекару се стезало срце.

Па ипак, дао се на посао.

Најпре је направио два отиска од гипса: један према Ериковом лицу, други према фотографији, и на први пренео ошљике, неправилности и ругобу полицајца. А затим је оперисао живо месо: најпре је на Ерикове образе пренео парче коже и накалемио га је тако да је направио плавичаста ошљика, затим је деформисао горњу усну и најзад парчетом коже са бедра нагрдио му нос.

Кад је завршио, био је и сам изненађен успехом. Међутим, видео је како је младић, и поред своје храбрости, дрхтао док се огледао. А затим се окренуо и пошао у нови живот.

После неколико месеци, једног дана, секретарица је пријавила Бородину једну посету.

Ерик је био дошао у Лондон на неколико дана због извештаја. Живећи у кожи немачког агента он није примио само његов изглед већ и природу. Поздрав му је лично више на лавез него на људски говор.

— Извините, — рече због тога, — ако наставим да живим међу оним свињама, почећу чак и да једем жир.

Посао је обављао без сметњи. Нису наслућивали ко је он. За два дана требало је да се врати у Норвешку.

За операцију се пријавио ватни неки Пољак, па Норвежанин Едвард. Врло је занимљив случај Едварда који је и-

мао да ради у свом завичају, где је провео безмало читав живот. Није тражио да га укажу већ да му измени лице тако да га нико не може познати. Пошто је знао и најмање стазе у околним планинама, Едвард је после операције постао водич непријатеља.

Све би било добро да на грудима није био тетовиран, што је знало читаво село. Познао га је његов татор, кад му је на грудима видео знак. Едвард му је скренуо пажњу да на говори никоме ни речи и напустио завичај.

После рата Бородин је добио од њега писмо, у коме му јавља да се жени девојком, којој се више свиђа његово садашње лице од ранијег.

Ређали су се Французи, Данци, Норвежани, Холанђани, Белгијанци, па чак и Немци. Све те операције, мада тешке, биле су изводљиве док Бородин једном није био постављен и пред овакав задатак: Филип, енглески агент, повезан са покретом отпора на континенту, требало је да оде више пута у Европу и да га не би открили, сваки пут је морао да има други лик. За Бородина, то је превршило сваку меру. Претварао је врло лепе младиће у ругобе и децаке и старце, али у овом случају је знао — ма колико Филип био у стању да подноси операције, крвни судови па и ћелије изумреће од тога.

Радио је као луд, претурно све њему приступачне књиге о пластичној хирургији, а резултат је био — ништа, стани ништа. Најзад се бацио на проучавање дела једног Швајцарца познатог специјалисте за пластичну хирургију и ту наишао на зрачак наде. Дошао је до закључка да узбригавањем супстанце човечијег масног ткива може да се постигне успех. И то се показало тачно. Филип је најпре био баварски пијаница, затим писар, па сељак, и трговац.

Цорц Бородин је неуморно радио — од операција на лицу па до прављења равних стопала. Био је већ сит ове „ружине“ хирургије. Осетио је зато огромно олакшање кад су му „Пет градова“ послали једну лепу Бечлику, коју је требало начинити још лепшиом.

Хијда је имала сјајну косу, велике влажне очи, складна уста. Али од мајке је наследила нос који је помало сметао њеној лепоти. Трбрало је да оде у Аустрију са шпијунским задатком.

На мишљење доктора Бородина да би њеном лицу пристајало мало прџаст нос, Хијда је радосно узвикнула:

— То је одувек био мој сан. Пуковниче, преклињем вас, сагласите се.

— Нека буде прџаст нос трошну Енглеске, — рече пуковник, кога је лекар први пут видео да се смеје.

ОДАЛА

Под овим насловом је Цорц Бородин један од најистакнутијих светских лекара за пластичну хирургију написао књигу о својим искуствима у току претходног рата. Он је у Лондону, поред осталог, по наредби енглеског Министарства рата вршио операције над агентима обавештајне службе, међу њима јим лик, тако да су могли, као непознати, да се боре против Гестапоа.

Т ога јутра Цорц Бородин је тражио само једно: да га оставе на миру. Претходног дана извршио је 40 операција. Наредио је секретарици да не прима никога. Био је малаксао, прсте је осећао као да су од олова — за хирурга то је као да је слеп.

Запремао је у фотељи кад га изненада пробуди махнито звоњење. На откритијем вратима појави се секретарица са збуњеним изразом лица, а иза ње човек, који рече:

— Извините, доктор. Ја радим у Филмском друштву Пет градова, — и одмах настави — Ми ћемо вам бити бескрајно захвални ако бисте могли да извршите операцију на лицу једног од наших сарадника.

— Шта му се десило? Несрећан случај?
— Не... Хоће човек просто да измени лице. Сад ћу га довести.

Бородин, уморан, затвори очи. Али кад их је отворено, доживео је велико изненађење. „Жене сматрају, раз-

мишљао је, да је њихов спољни изглед важнији од психичког живота. Мушкарци, међутим, прибегавају операцији да улепшавају једино ако су толико унакажени да им то претставља сметњу на послу и у друштвеном животу. Али зашто то жели овај лепа симпатични младић?”

— На разумем, — рече лекар, заиста изненађен.
— Ваше је чуђење разумљиво, — одговори човек који га је довео. Али је ово сасвим изузетан случај: он има разлога што тражи да извршите операцију. Ерик ће вам показати какво лице жели да има.

И Ерик пружи једну фотографију. На њој није био он већ неки човек отприлике његових година и његовог држања, али права наказа. Образи су му били избраздани ошљикима, а један му је изобличио горњу усну. Што се тиче носа, рекло би се да је био жртва Цоце Луиса.

Убеђен да је посреди шала, лекар показа врата обојници по сетилаца.

После пола сата звонци телефона: замолили су га да се у Министарству рата јави пуковнику Х. Пошто је најпре обећао да неће проговорити ни реч о ономе што ту буде сазнао, увели су га код пуковника који му одмах рече:

— Младић кога сте малопре видели није ни комедијаш ни лудак. Он је агент у кога имамо потпуно поверење, норвешки је родољуб и ради у покрету отпора. Хоћемо да га

ПЕГАЗ ТРАЖИ ХИДРУ

ЦРТА Л. ОИШЕР

ОВА ОПРОШТАЈНА ПРОСЛАВА ЈЕ БИЛА НЕЗАБОРАВНА! ЖЕЛИМ ДА ВАМ ЈОШ ЈЕДАН ПОГЛЕД НА ПЕГАЗА ВАС НЕ ТО ЗАНИМАТИ, ЗАР НЕ?

ЈОШ КАКО, ПА, ЗА ГА УПШТЕ НИСАМ ВИДЕЛА!

НЕКО ГА ЈЕ УДАРИО, А ТО ЈЕ БИЛО НЕГО СУМЊИВО! ИДЕМ ОДМАХ ДА ИЗВИДИМ СТВАР.

БУДИТЕ ОПРЕЗНИ, МОЛИМА ВАС, ДА НЕ ПОКУШАТИ ДА ГА ПОВРАТИМ.

ОВО НИСУ ЧИСТА ПОСЛА. ХЕЈ... СТАНИ! ШТА СИ ПЕТРАО ОКО РАКЕТЕ У ОВО ДОБА?

ТЕ НОКИ...

ИУВАР СЕ ОСЕЋА ДОБРО, ОЛГА, НЕКО ЈЕ ПОКУШАО ДА РАЗОРИ БРОД, ТИП ЈЕ ПОВЕЛИ... ШТА СВЕ ГАО; ИПАК, СРЕЋА ЈЕ ШТО САМ НА ОВО ЗНАЦИ.

НИЈЕ ДОБРО, ОЛГА, НЕКО ЈЕ ПОКУШАО ДА РАЗОРИ БРОД, ТИП ЈЕ ПОВЕЛИ... ШТА СВЕ ГАО; ИПАК, СРЕЋА ЈЕ ШТО САМ НА ОВО ЗНАЦИ.

ВРЕМЕ ПРОНАШАО И ДЕМОНТИРАО ДЕТОНАТОР.

КАСНИ ВЕЋ ЧИТАВИХ 35 МИНУТА. ОВО ЈЕ ПОСЛЕДЊИ ДОГОВОР ПРЕД СТАРТ, ЈА НЕ РАЗУМЕМ ТУ НЕОЗВУЉНОСТ.

ПОЗНАЈЕМ МАРТИНА КАО ИЗУЗЕТНО ДАВЕСНОГ ЧОВЕКА. ОВО МУ СЕ ЈОШ НИКАД НИЈЕ ДЕСИЛО.

ДОКИ НЕ ВАУДА, ПРИКЛАЊЕМО.

МАКОЛИКО БИЛИ ЗАБРИЊАВАВУЊИ ДОГАЂАЈИ ПОСЛЕДЊИХ ДАНА, ОНИ ИПАК НЕ МОГУ ОДОЉИТИ ПОДЛАЗАК НА МАРТИНОВО МЕСТО НЕ УСКОЧИТИ ТЕХНИЧАР КАРЛО, НЕ МАЊЕ СПОСОБАН ОД ЊЕГА.

МОЖДА ПРЕТУРЕЊЕМ, АЛИ МИ СЕ ЧИНИ ДА МАРТИН НИЈЕ СТРАДАО СЛУЧАЈНО. УОПШТЕ, МИСЛИМ ДА ЈЕ СВЕ ТО У НЕКОЈ ВЕЋИ СА НЕСТАНКОМ ХИДРЕ.

ПРВОБИТНИ ПЛАН ПРОПАО АЛТЕРНАТИВА УСПЕЛА. КАКО СЧУТЕ ЛИ ШТА ТРЕБА НАДАЈЕ ДА РАДИМ?

НАСТАВИ ОНАКО КАКО ЈЕ БИЛО ДОГОВОРЕНО ЗА СЛУЧАЈ АЛТЕРНАТИВНОГ РЕШЕЊА.

ТРИКОВИ У ТЕЛЕВИЗИЈИ

Телевизија, као и кинематографија, има своје трикове који гледаоцу дочаравају илузију стварности. Један такав трик, који је недавно пронађен, назван је „видео-сцена“. Он се састоји у томе што се на телевизијском екрану појављује једна јединствена сцена а у ствари се она састоји из две, снимљене на сасвим различитим местима. На пример, ако једна камера сними певача у студију, који стоји на каквом узвишењу, а друга какав пејзаж, те две слике, кад се споје, прикаже певача у пејзажу. Пошто гледаоци нису у стању да примете овај трик, телевизија ће моћи на тај начин да ствара најфантастичније комбинације.

НАЈСАВРШЕНИЈЕ ГНЕЗДО

Ново гнездо за живину начинили су Енглези од дрвета, са специјалним уређајем који избаци кокошку напоље чим снесе јаје. Тако је немогућно да она на јајету остане колико хоће нити да га упрља. Кад уђе у гнездо, врата се аутоматски затворе и друга кокош не може да јој смета. Чим снесе јаје, мала ограда је потера према излазу, врата се отворе а јаје, пошто се налази на косом лежишту лагано се откопча иза гнезда одакле га живина узима. У једном енглеском перадарском листу се тврди да је ово досад најсавршенији тип гнезда у коме се јаја не штете ни за 1 отсто.

Учимо шах

LXXXIII

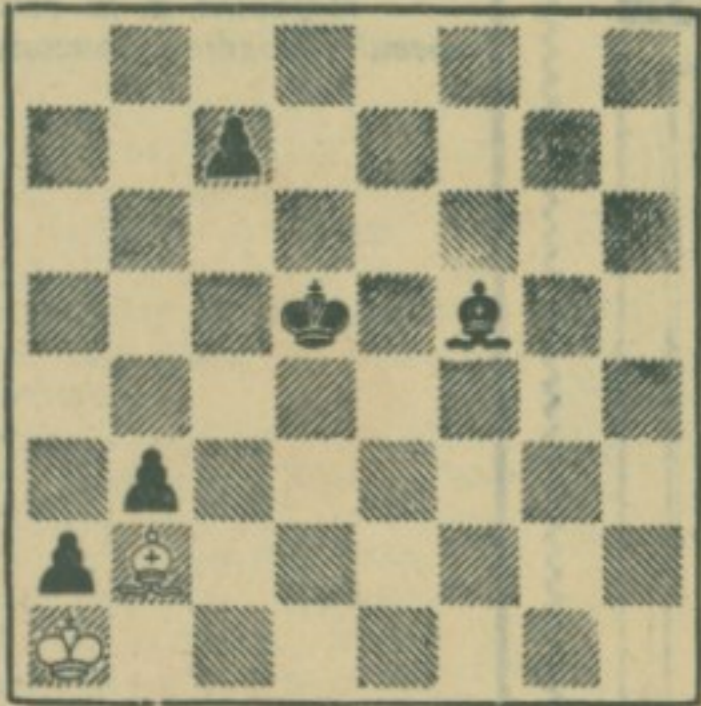
Црни је био јачи за једног пешака и добио је партију. То се често дешава — пешак се претвори у даму и донесе победу — али бели је ипак био љут због свог пораза и овако рекне црном:

— Ја ћу теби дати три пешака више, не једног, већ три, и то у завршници, и ти ипак нећеш добити партију.

— Ти уображаваш да си Светозар Глигорић! — одговори црни.

— Три пешака више, три, и то у завршници! — пркосио је и даље бели.

— Да видим!

— Је ли ово завршница? — упитао је бели.
— Јесте.
— Шта ти имаш више од мене?
— Три пешака.

— Изволи, пробај да добијеш партију!
Црни крене напред својим пешаком, уз помоћ краља, разуме се, а бели је само вукао свог ловца по дијагонали 62-х8. Кад је црни пешак дошао на поље ц3, бели жртвује за тог пешака ловца, кога црни узме краљем, и то је био пат, дакле реми.

— Ја нисам добро играо, — рекне црни.
— Играј како хоћеш, партија је реми, — одговори бели.

Врате се на почетну позицију, па црни стане да шета по табли краљем и ловцем. Најзад, пође опет напред пешаком и опет — реми.

Како један пешак може да донесе победу, а три не могу? У овом случају у овој позицији ствар је у разнобојним ловцима. Ловац једног играча креће се по црним пољима, а другог — по белим. Црни не може да замени ловца, нити може да својим ловцем покрене белог краља, да га истера из угла.

Запамтите: ако сте слабији, а игра се ближи крају, настојте да на табли остану ловци који се крећу разнобојним путевима!

ЈЕДНА ШВЕДСКО-ДАНСКА КОМИСИЈА треба ускоро да донесе одлуку о томе да ли ће Копенхаген, престоница Данске, бити повезана са шведским пристаништем Малмеом мостом или тунелом. Сума од једне милијарде данских круна треба да обезбеди директну железничку и друмску везу између ове две земље. Такође се проучава план о изградњи тунела између острва Сјеланд и Финен. Изградњом везе између ова два острва, односно две земље, омогућио би се директан друмски и железнички саобраћај између Северног Мора и Средоземља.

У **ФРАНКУСКОЈ** ЈЕ ПРОИЗВЕДЕНА нова текстилна материја која се не може уопште упрљати. Поред овога она се и не гужва. Начињена је од силикона и танких металних влакана. Уколико се жели, одело од ове тканине лако се опере обичном водом, а боја се скида помоћу четке. Ипак има једну ману — овај текстил је четири пута скупљи од обичног.

ЈЕДАН НЕМАЧКИ БОТАНИЧАР је недавно објавио резултате после дугогодишњег проучавања цвећа. Свакодневно је мерио температуру цвећа и утврдио да је нарцис најтоплији.

У **ШВАЈЦАРСКОЈ** ЈЕ ИЗГРАЂЕН РУЧНИ САТ који је уствари мала рачунска машина. Довољно је да се само притисне дугме и сат ће почети да сабира, одузима, множи и дели. Може чак да вади и квадратни корен.

ГРУПА НАУЧНИКА на Универзитету у Лос Анђелосу је утврдила велики значај суза као дијагностичког средства. Сузе болесног човека друкчије су хемичког састава и могу да послуже уместо анализе крви. Тако је на пример утврђено да се састав суза мења код реуматичних и очних болесника. Исто тако различит хемиски састав имају сузе радости, жалости или услед механичког надражаја ока.

НА САЈМУ МАШИНА У ЛОЗАНИ БИО ЈЕ ИЗЛОЖЕН И РОБОТ-ТРГОВАЧКИ ПОМОЋНИК који је у стању да услужу купце са сто различитих предмета. Поред осталог може да продаје: поврће, месо, шећер, кафу. Прима све врсте новчаница, пребројава их и враћа кукур. Уколико се убаци лажан новац у њега он га враћа натраг.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ХЕЛИКОПТЕРИ НОВО ТРАНСПОРТНО СРЕДСТВО

Хеликоптери ће постати, истичу стручњаци, најважније транспортно средство у градском и међуградском промету. Зато што им је потребан савим мали простор за узлетање и слетање, они се у великим градовима све више користе у транспортне сврхе. Сем тога, јако су погодни и за неприступачне крајеве, као што су планинска подручја. Познато је да су за време великих

поплава у Холандији, фебруара 1953 године, белгиски, британски, амерички и француски хеликоптери, 39 њих, спасили око 2.000 људи који су се налазили у безизлазном положају.

Недавно су се у Француској послужили хеликоптерима за постављање далековода у Савојским Алпима. Разноврсни грађевински материјал је требало допремити на 2.630 метара висине. Шест вагона овог материјала је лако пренето на 1.400 метара, али даљи транспорт камионима више није био могућ. Прискочили су у помоћ хеликоптери и за десет дана све пребацили на радилиште.

Главна предност над авионима је што се лакше дижу, готово из места, али слабост им је што су доста спори. Стручњаци се сада труде да ове две особине ускладе, како би били што погоднији за транспорт.

ЕЛЕКТРИЧНИ ЗИДНИ ЧАСОВНИК БЕЗ ПРИКЉУЧКА

За електрични часовник назван „Трофи“ довољна је обична електрична батерија да би радио годину дана без навијања. Часовник може да стоји на сточићу а може и да се прикачи на зид.

Начињена су два модела: код једног је цифарник са пречником од 18 см. у две боје, а други има скалалке и цифре од злата на прозирном цифарнику од 20 см. у пречнику.

Атомске сијалице ће сијати годинама

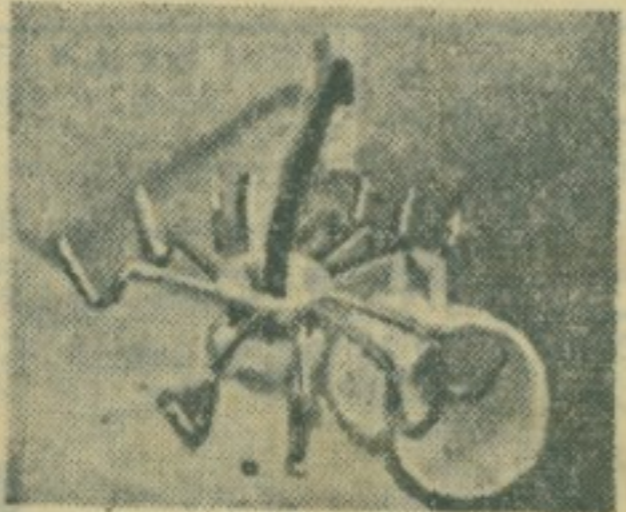
Атомска сијалица коју су британски научници усавршили радиће десет-дванаест година без додавања енергије. Засад је ова експериментална сијалица мала, као отприлике два палијарета, али претставља нов начин осветљавања.

Кад буду направљене веће сијалице оне ће се употребљавати за означавање пловних путева, сплавова за спасавање и као сигнал возачима да је претпрека на путу.

Сијалица стварно изгледа као стаклено палијарце. Дугачка цевчица има проширење на једном крају, и оно је обложено фосфоресцентним слојем, а туба је напуњена радиоактивним гасом, Зраци које гас емитује утичу на фосфор да јако светли. Ту није потребна више никаква врста енергије.

ДРЖАЧ ЗА ШОЉЕ

Пошто су у кућама шоље за чај или кафу увек у већој употреби него друго посуђе а због тога се и брже разби-

јају, начињен је специјалан практичан држач за њих. Он се прикачи за зид а на другом крају се налазе покретне квалице на које се окачи 12 шоља сасвим једна до друге а свака се може узети без опасности да друге буду оборене.

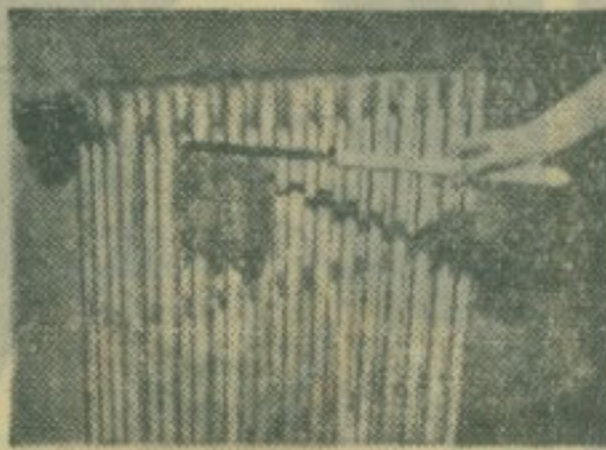
Држач је направљен од смесе која не оксидише и најпогоднија боје слонове кости.

ЗАВОЈ ОТПОРАН ПРЕМА ВОДИ

Завој „Хидропласт“ је нови производ начињен са хидрофилом и има нарочиту предност јер његова лепљивост му не дозвољава да се промени ни у води ни у уљу, киселинама и другим течностима. Нарочито је препоручљив за људе који раде са овим производима. Пошто је завој еластичан преврћа одлично зглобове а може да се стави и само као навлака за прст. Када се скине не оставља траг на кожи као пластер.

Четка за чишћење са три «главе»

Четка, направљена од меке козје длаке, савитљиве и отпорне, употребљава се за чишћење радијатора, «венцијанских» завеса и ролетни. Њене три «главе» поређане уздуж једна поред друге дозвољавају јој да добро очисти од прашина ребра радијатора или ролетни и уопште ствари са неравним површинама.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Кроз пустињу

Шта прође кроз прозорско окно а не разбије га?
(Сунчев зрак)

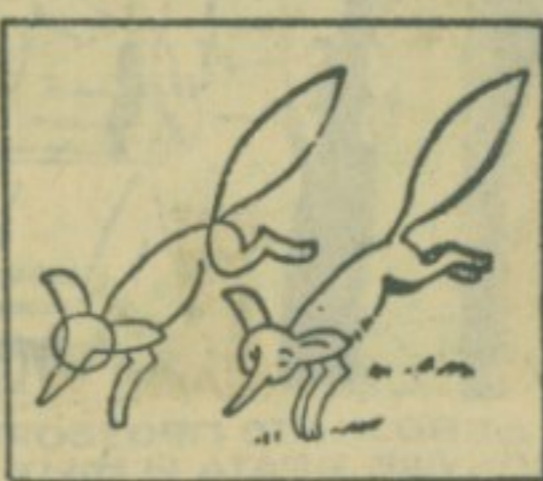
Шта је то што нема тела, а ипак се види?
(Сенка)

Шта је то што теби лично припада а други га употребљавају више него ти.
(Ветар)

Шта је то кад гарави оштар тазе по белом снегу?
(Снега)

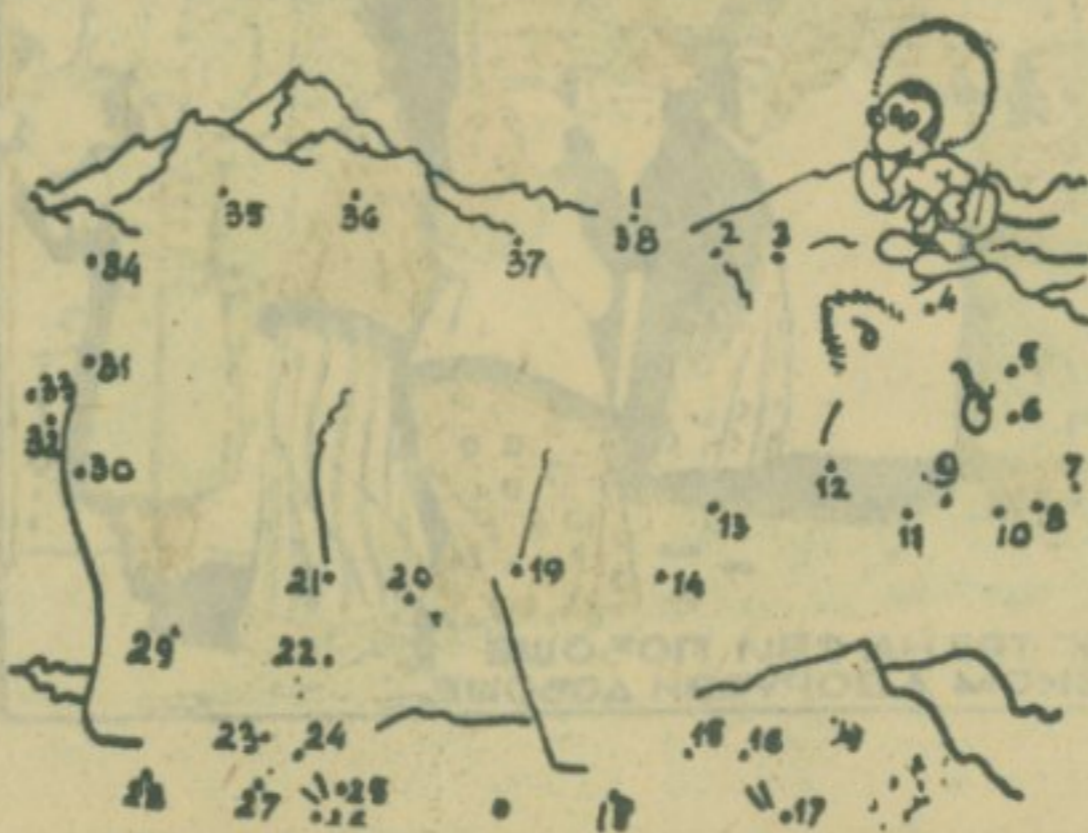
Како ће њих петоро попети пет барених јаја а да сваки добије по једно јаје и да једно остане у тандиру.
(Шети је тзв. тандиру а тандиром)

ЗА МАЛЕ ЦРТАЧЕ

Лиљу може и овако да нацрта баче свако. Без по муке, брзо, лако.

Зимски пејзаж

Ако повезате редом тачке означене бројевима, сазнаћете шта Мики посматра.

ШАЉИВА ПИТАЊА

Кад зец пази од зуба?
(Кад га пао дочепа зубима)
Кад је човек Татаром, како му се зове жена?
(Мамта-ром, јер је ок Тата-ром)

... Енглези имају просечно највише домаћих животиња. Према последњим статистичким подацима сваки четврти Енглец, рачунајући ту и децу, има пса или мачку.

... Једна муња траје просечно један тридесети део секунде, широка је између 3 и

... на својим сеобама, патуљасте сомови из индских река у стању су да се успну уз готово окомите препреке високе преко два метра. У том свом пузању они се помажу грудним перајима.

30 сантиметара, а дугачка 150 до 300 метара.

... у Енглеској се током једне године поједе четири стотине

... највећи кактус на свету налази се у једној пустињи Мексика: висок је 18,5 метара.

милиона литара сладолода.

... према једној недавно објављеној статистици, на европским железницама путници највише заборављају рукавице, кишобране, кинне мантиле и кофере. Последње место заузимају вештачке вилнице.

... Норвешка је једна цивилизована земља на свету у којој су забравени зоолошки вртови.

... стари амфитеатар у Епедаурусу, у Грчкој, има тако изврсну акустику да се

... сасвим млади слоновии радо се играју. Њихова омиљена «играчка» је лопта од иловаче којом се они сатима забављају.

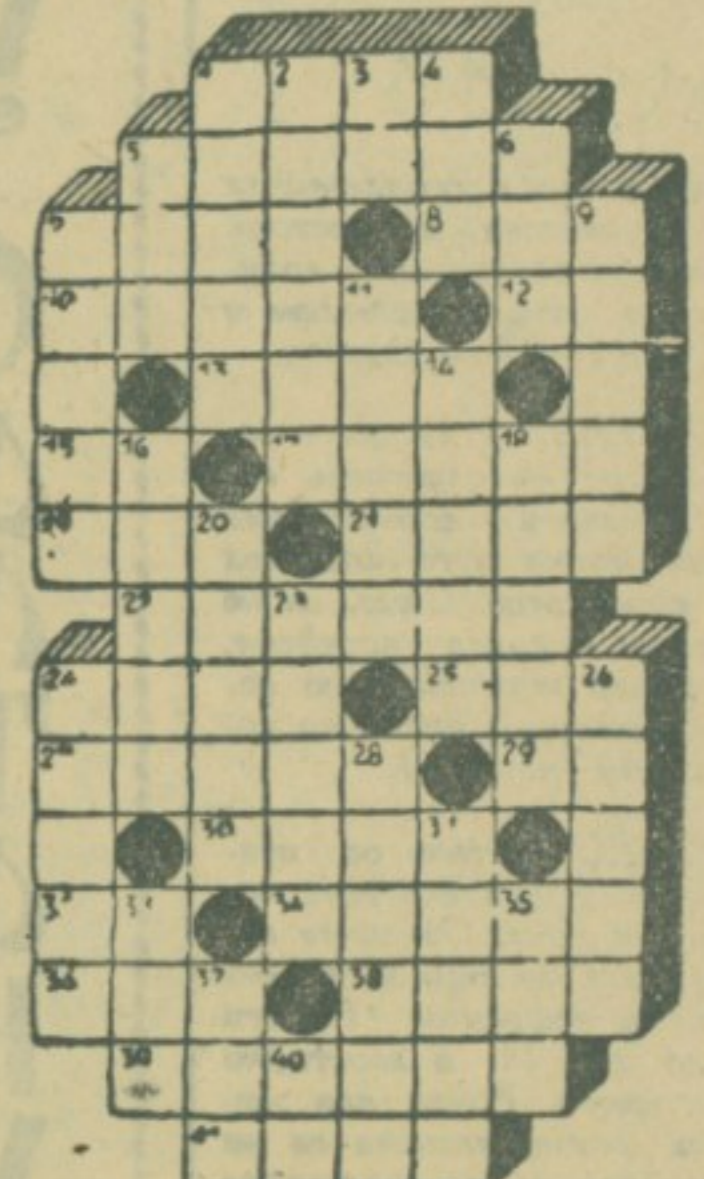
... од свих индоевропских народа стари Индијци први су се почели бавити проBLEMИМА граматике. — на земљи има 40.000 разних врста једноћеличних животиња.

речи изговорене шапатом могу чути на удаљености од 800 метара.

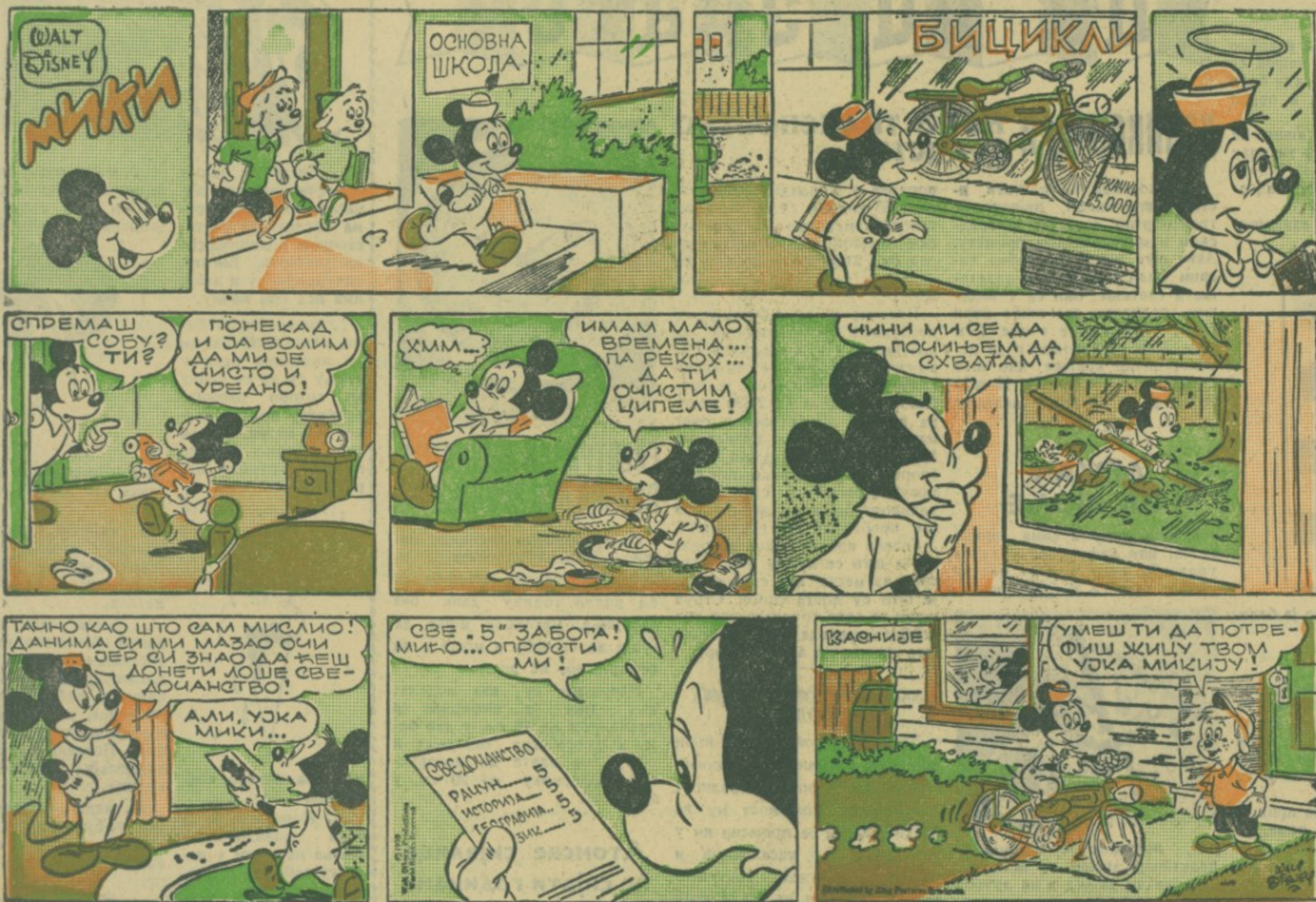

Водоравно: 1) град у Енглеској; 2) место у Србији; 3) италијански филмски режисер; 4) вуковозилан одлеђања; 5) творца психоделике; 6) 12) два слова; 13) бразилијански фудбалер; 14) грчко слово; 15) јапанско острво; 16) јудејски цар; 17) страво женско име; 18) морска животиња; 19) 24) топовска прикљаница; 20) место у Француској; 21) страво мушко име; 22) два самогласника; 23) река у Азији; 24) скупштина у Спарти; 25) највећа филмска награда; 26) маслина; 27) једна артерија у човековом организму; 28) једна болест; 29) главни град Авганистана; 30) обртно тело код машина; 31) индуски новац; 32) француски писац („Кола Врењер“); 33) река у Немачкој; 34) лекамент; 35) лука на Јадрану; 36) хемијски знак за рутенијум.

Усправно: 1) наш шаховски велемајстор; 2) римски цар (98-117); 3) самогласник и сугласник; 4) место у Србији; 5) млечни производ; 6) тениски израз; 7) лопта (грчки); 8) животињски свет; 9) река у Азији; 10) скупштина у Спарти; 11) највећа филмска награда; 12) маслина; 20) највећа артерија у човековом организму; 23) једна болест; 24) главни град Авганистана; 26) обртно тело код машина; 28) индуски новац; 31) француски писац („Кола Врењер“); 33) река у Немачкој; 35) лекамент; 37) лука на Јадрану; 40) хемијски знак за рутенијум.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) дна; 2) Шуберт; 3) Мишар; 4) па; 5) улар; 6) тор; 7) син; 8) каша; 9) ан; 10) дорат; 11) грашак; 12) Уран; 13) пливач; 14) Влада; 15) ам; 16) Раде; 17) Або; 18) ата; 19) Амуд; 20) то; 21) Адиле; 22) Нинона; 23) рани.
Усправно: 1) Душак; 2) Ибар; 3) Нер; 4) ар; 5) шилинг; 6) трошак; 7) Муса; 8) Арат; 9) татана; 10) кошана; 11) Дарије; 12) рулада; 13) Платон; 14) Чабуља; 15) врат; 16) море; 17) амени; 18) Арон; 19) Ана; 20) ир.

ТЕК ДА СЕ НЕШТО РАДИ

Пера Ждера, наравно, није велики љубитељ рада. Због тога се Шилја изменио када му је он једног дана рекао:

— Најпосле и ја сам трговац! Продајем намештај!

— Гле, јеси ли бар запослен и некој великој трговини?

— То не бих могао да кажем, јер продајем свој намештај. Знам како је, тек да се нешто ради!...

ДА НЕ ЗНА ШТА ПИШЕ

И Хорације је једног дана добио писмо од Полаја — чак из Сингапура. Како га је болело око није могао да чита те је замолио Шилју:

— Прочитај ми га, али пре тога зачуши уши да не би чуо шта ми пише.

ПИТАЊА ОДИДОРНИ

- Ко је основао Битољ?
- Шта је арабеска?
- Шта је елатив?
- Шта је рондо?

ОДГОВОР:

БИТОЉ, раније Хераклеји, основао је Филип Македонски (владао 359—336 пре н.е.) на северној граници Македоније пошто је победио Илире који су царијали овај крај.

АРАБЕСКА је арапски или мањарски орнамент само нартан или пластичан, састављен од разних геометри-

ских фигура и стилизованих мотива цветова и листова. Служи за декоративну архитектуру када је релефан и као шаре и филмарстев.

ЕЛАТИВ, од латинске речи елатис — издигнут, висок, означава и граматикама неких језика исто што код нас суперлатив. Само, он не садржи никакво поређење. На пример *maximus* врло велик (највиши), *benissimo* врло добро (најбоље).

РОНДО настало од италијанско-француске речи која значи круг. Означава врсту песме са римом и два стиха и рефреном. Прости рондо има 13 а двоструки 20 стихова. Рондо као музичка форма заснива се на многобројном понављању главне теме између чега се између други ставови различитог тонског рода. Рондо је лак и живахан облик композиције. Означава такође завршни део једне сонате.

БАЈКА О ЦАРУ СВАТАНУ!

„ДА ЦАРИЦА КАД БИХ БИЛА — НАСТАРИЈА ГОВОРИЛА — ШТО БИ ДИВАН ПИР ТО БИО ЦЕО СВЕТ БИ ВИНА ПИО!“

„ДА САМ НЕШТО ЦАРУ ЖЕНА — РЕЧЕ ОНДА СЕСТРА ЊЕНА — ЈА БИХ ЦАРУ, СЕЈЕ МОЈЕ, ПЛАТНО ТКЛАЛА У ТРИ БОЈЕ!“

„КАД БИХ БИЛА ЈАТЕ СРЕКЕ — ЧУ СЕ ГЛАСИМ СЕСТРЕ ТРЕКЕ — РОДИЛА БИХ ЈА ЈУНАКА ЦАРУ-СИНА ИЗ ТОГ БРАКА!“

Испред куке цар се скриво крај прозора прислушкивао и напумаће реч по свему допаде се много њему!

„ЗАРАВО СРЕКО ЖЕ ЊЕНА! — ТИ РЕШ БИТИ МОЈА ЖЕНА! — И ИЗ НАШЕГ ЦАРСКОГ БРАКА РОДИ СИНА И ЈУНАКА!“

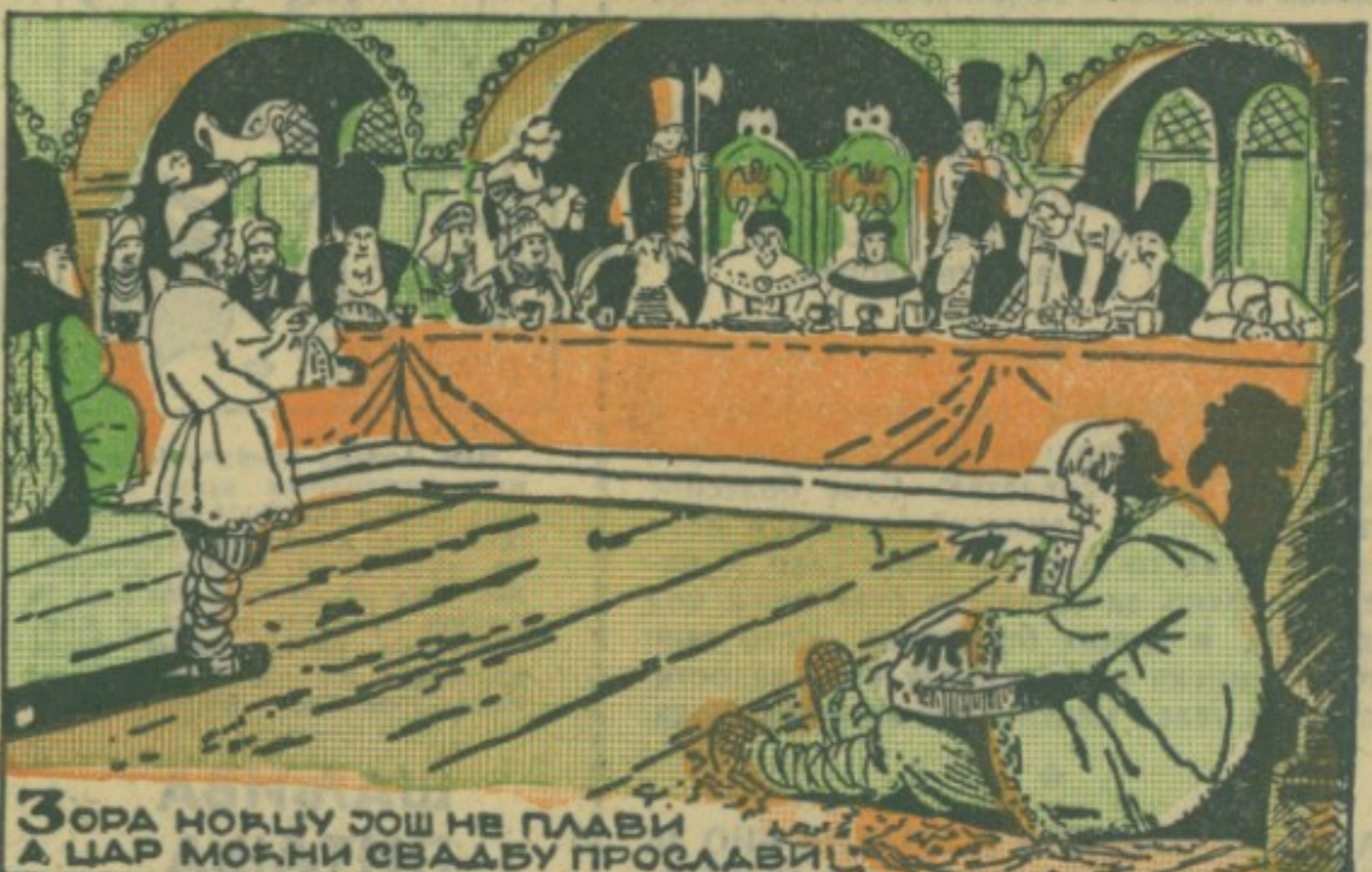

Тек девојка то прозбори шкрипнуше врата и њих отвори салтан — моћан цар финог царства господар!

„ВАД ДВЕ, АЈД БЕЗ ГОВОРА! — ИМА ПОСЛА КОД МОГ ДВОРА! — ТАМ НЕК ЈЕДНА ТКЛА И ПРЕДЕ ДРУГА НЕК КУВА! ОБЕ ВРЕДЕ!“

Истог трена сви пошоше царском двору сви доброше.

Зора ноћу још не глави а цар моћни свадбу прослави!